

MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

**Vliv migrace na regionální rozvoj a oblast bezpečnosti
Španělska**

Bakalářská práce

Autor práce: Nikol Brzobohatá

Vedoucí práce: Ing. Zbyšek Korecki, Ph.D.

Brno, 2016

Prohlašuji, že jsem práci:

vypracoval/a samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna na v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědom/a, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona. Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně, 20. 05. 2016

Podpis

Poděkování

Děkuji vedoucímu mé bakalářské práce, Ing. Zbyškovi Koreckimu, Ph.D., za poskytování cenných rad a mé rodině za psychickou podporu.

Abstrakt

Předmětem bakalářské práce *Vliv migrace na regionální rozvoj a oblast bezpečnosti Španělska* je analyzovat příchozí migranty na trh práce ve Španělsku, zkoumat jejich nezaměstnanost v době hospodářské krize a na základě této analýzy navrhnout patřičná opatření. V první části práce je cílem nastínit migrační teorie a její formy. V další části práce je popsán vývoj migračních toků ve Španělsku, migrační politika Španělska a její regularizace. Závěrečná část práce je pak zaměřena na dopad imigrantů na španělskou ekonomiku a návrhová část na zlepšení regionálního rozvoje a trhu práce.

Klíčová slova

Španělsko, migrace, nezaměstnanost, ekonomická krize, imigrant

Anotation

The aim of the bachelor thesis called *Impact of the migration to the regional development and safety in Spain* is to analyze incoming migrants on the labour market in Spain, to focus on their un-employment during the time of economical crisis and based on such analysis to propose suitable measures. The first part of this work has the objective to outline the migration theories and their forms. The second part of this work describes the development of the migration flows in Spain, migration policy of Spain and its regulation. The final part of this work is then focused on the impact of immigrants to the Spanish economy and the proposing of the improvement of the regional development.

Key words

Spain, migration, unemployment, economic crisis, immigrant

OBSAH

ÚVOD	8
CÍL A METODIKA PRÁCE	9
1 TEORETICKÁ ČÁST	11
1.1 Migrace	11
1.1.1 Definice migrace	11
1.1.2 Typologie migrace	12
1.1.3 Hlavní migrační teorie	15
1.1.4 Pojmy spojené s migrací	18
1.2 Teorie regionálního rozvoje	18
2 ANALYTICKÁ ČÁST	23
2.1 Imigrace a trh práce ve Španělsku	23
2.1.1 Úroveň nezaměstnanosti ve Španělsku	23
2.1.2 Nezaměstnanost imigrantů ve Španělsku	26
2.1.3 Regularizace k legální práci migrantů	30
2.1.4 Imigranti v šedé ekonomice	32
2.2 Imigrace a bezpečnost Španělska	33
2.2.1 Vliv imigrace na míru kriminality ve Španělsku	33
2.3 Vývoj migrace ve Španělsku	35

2.3.1	Do roku 1985	35
2.3.2	Od roku 1986 do 1999	38
2.3.3	Od roku 2000 až do současnosti	38
2.4	Migrační politika ve Španělsku.....	42
2.4.1	Vývoj migrační politiky.....	42
2.5	Dopady migrace na španělskou ekonomiku a regionální rozvoj	45
3	NÁVRHOVÁ ČÁST	48
	ZÁVĚR	52
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	53
	SEZNAM OBRÁZKŮ A SEZNAM TABULEK.....	63

ÚVOD

Migrace spoluutvářela dějiny lidstva od jeho prvopočátků do dnešních dnů a stává se tak velmi závažným globálním problémem každého občana nejen španělského království, ale týká se celé Evropské unie a světa, který je spojen s velkým utrpením těch, kdo prchají, ale i s ekonomickými a sociálními těžkostmi v zemích, kam lidé přicházejí.

S migrací jako jevem se státy potýkaly už v dávné minulosti. Migrace je celosvětovým jevem, kdy z důvodů globalizovaného světa dochází k prohlubování následků a dopadů na hostitelskou zemi. Migrace může být i pozitivní pro rozvoj, pokud je podpořena správnou sadou politik. Rostoucí globální mobilita, složitost migračních vzorců a její dopady na státy, migranti, rodiny a komunity, to vše přispělo k mezinárodní migraci, která se stává prioritou pro mezinárodní společnosti.

CÍL A METODIKA PRÁCE

Cílem bakalářské práce je analyzovat stav migrace obyvatelstva ve Španělsku a její vliv na regionální rozvoj a také na oblast bezpečnosti Španělska. Na základě zjištěných údajů navrhnu možná řešení, případné změny politiky migrace a migračních toků společně s nezaměstnaností a specifickěji se pak zaměřím na problematiku imigrujícího obyvatelstva. Práce analyzuje situaci nezaměstnanosti, kterou Španělsko postihlo v době hospodářské krize a stav migrantů dle sektoru trhu práce a dle národnosti.

První část práce se zaměřuje na teoretické vysvětlení migrace, její formy a hlavní migrační teorie, dále na ekonomické vývojové etapy teorií regionálního rozvoje. Druhá část práce se pak zaměřuje na poukázání vývoje migračních toků ve Španělsku a s tím spojený vývoj migrační politiky. Analyzován je pak vývoj imigrantů a nezaměstnanosti v důsledku celosvětové ekonomické krize. Stejně tak míra kriminality v důsledku velkého přílivu mezinárodní migrace. Je zde probrána situace na trhu práce před vypuknutím ekonomické krize a po jejím zvolnění.

S migrací nedílně souvisí i zákonná úprava pracovních pobytů státních příslušníků třetí země, z toho důvodu je této oblasti věnovaná pozornost. Je zde popisován vývoji regularizačních opatření na španělském území a legalizace k povolení pobytu či pracovního povolení. Na základě analýzy je pak závěrečná část práce věnována dopadům na regionální rozvoj a trh práce. Na regionální rozvoj je pohlíženo akademickým přístupem, který používá ekonomické prvky a jedním z nich je míra nezaměstnanosti.

Vzhledem ke komplexnosti problému jsem musela ve své práci vyloučit téma uprchlíků a zaměřila jsem se pouze na imigranty, kteří neberou Španělsko pouze jako transitní zemi, ale mají zájem se v zemi uplatnit na trhu práce, získat trvalý

pobyt a integrovat se do společnosti. Uprchlícké téma a krize s ním spojená je dnes aktuální a bylo zajímavé jako téma pro samostatnou práci.

Analyzovaná data a informace budou použita z odborných publikací, internetových zdrojů a odborných článků, převážně cizojazyčných. Za nejpodstatnější v této práci považuji data z internetové databáze španělského statistického úřadu, Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj a Ministerstva práce a sociálních věcí ve Španělsku.

1 TEORETICKÁ ČÁST

1.1 Migrace

1.1.1 Definice migrace

Migrace, z latinského překladu „migratio“, je jev, který se v češtině označuje jako stěhování. Je to tedy spojení prostorového přemísťování osob přes jakékoliv hranice se změnou trvalého bydliště na dobu krátkou, dlouhou a v některých případech i natrvalo. Vzhledem k důležitosti migrace v dnešní době byla vytvořena řada ukazatelů, kterými můžeme měřit její intenzitu. Migrace má z pohledu státu dvě stránky. Tou první je emigrace (vystěhování) a druhou tvoří imigrace (přistěhování). Emigrace není vždy výsledkem dobrovolného neboli svobodného rozhodnutí, naopak jsou tito lidé nuceni zemi opustit, proto je vhodné zdůraznit, že je třeba migraci dělit na dobrovolnou a nucenou. Migrační proces není jednoduchý, jedná se o proces náročný a dlouhodobý. Kalibová popisuje migraci: *„Migrace je jen jedna z forem prostorové mobility obyvatelstva. Tou rozumíme pohyb obyvatelstva v geografickém prostoru z důvodu uspokojování potřeb v širším významu tohoto pojmu. Prostorová mobilita není pouhým fyzickým přemístěním, ale je to též proces výběru místa, spojený s emocionální vazbou k objektům či prostorovým celkům.“* (Kalibová et al., 2009).

Migraci, respektive lidskou migraci (human migration) dále interpretuje Matoušek jako stěhování obyvatel z jednoho regionu či země do jiného regionu či země. Z této definice nepřímou vyplývá, že se jedná o proces vnitrostátní i mezinárodní, tedy vnitřní a vnější z hlediska územní jednotky. Z předešlých teorií si můžeme povšimnout, že různorodost pojmu migrace charakterizující mobilitu, nemá jasně danou jednotnou definici a sama o sobě má mnoho forem a popisů, proto je nutné na ni nahlížet ze širokého úhlu pohledu (Matoušek, 2003).

Pro hodnocení migrace aplikujeme dva základní indikátory. Prvním je objem migrace, neboli také nazývaná hrubá migrace, což je souhrn všech přistěhovaných a vystěhovaných v určité oblasti za určité časové období, kterým je stanoven většinou jeden rok. Druhým ukazatelem je migrační saldo, které vyjadřuje rozdíl mezi množstvím přistěhovaných a vystěhovaných opět za určité časové období na určitém území. Toto území může být bráno jako světadíl, země, kraj nebo obec (Hudečková et al., 2008).

1.1.2 Typologie migrace

Migraci lze charakterizovat dle několika základních kritérií. Protože jednotliví autoři užívají své vlastní pojetí typologie, zaměřila jsem se na studie Heniga (Henig, 2007), podle kterého můžeme migraci rozdělit dle následujících kritérií:

Dle kritéria lokalizace:

Migrace mezinárodní

Mezinárodní migrace je jednou z klíčových otázek v době globalizace. Důvodem migrace jsou nejen obrovské ekonomické rozdíly mezi rozvojovými a vyspělými zeměmi, ale také snaha o zlepšení životního standardu. Migrace lze rozdělit do několika typů: dočasná pracovní migrace, nelegální migrace, uprchlíci a bezdomovci, žadatelé o azyl, sloučení rodiny přistěhovalců. Mezi migranty patří i cestující studenti a turisté, kteří zůstali déle v hostitelské zemi, kdy pak jejich povolení k pobytu umožňuje ucházet se o zaměstnání nebo požádat o azyl (Bureš, 2008).

U mezinárodní migrace je důležité formulovat vlastní akt migrace neboli migranta. Dle definice OSN je migrantem každý, který změnil své místo pobytu překročením mezinárodně uznávaných hranic a zůstane zde delší dobu než jeden rok. Toto vymezení

je však hodně zobecněné. V dnešní době je značný rozsah nelegálních migračních toků a proto je nutné typologii mezinárodní migrace členit na legální a nelegální.

Migrace interní neboli vnitrostátní

Vnitrostátní migrací se rozumí migrace v rámci jednoho státu, kdy se státní příslušník, většinou občan toho daného státu, stěhuje a přitom nepřekročí hranici tohoto státu. U vnitrostátní migrace proto hovoříme o migraci v rámci kraje či regionu. Tento typ migrace pozorujeme přibližně posledních 200 let a je úzce spjata s procesem industrializace, který značně působí na vývoj počtu obyvatelstva a také sídelní kulturu. V návaznosti na industrializaci probíhá souběžně také proces urbanizace, který s ní úzce souvisí, tedy stěhování lidí z vesnice do měst. Vlivem urbanizace dále sledujeme určité společenské jevy, především změnu venkovské společnosti na společnost městskou, tedy změnu kvality života. Tyto procesy zapříčiní nevratné změny ve způsobu života obyvatel. Interní migraci proto dělíme na regionální nebo lokální (Hudečková et al., 2006).

Dle kritéria příčiny:

Dobrovolná migrace

Dobrovolná migrace neboli migrace chtěná je akt vědomé volby. V tomto případě většinou lidé opouštějí své trvalé bydliště s vidinou získáním nové práce, studia nebo z jiných důvodů, například se snahou sjednotit rodinu.

Nedobrovolná migrace

Nedobrovolná migrace nastává v případě, kdy je migrant nucen opustit svou mateřskou zemi. Mezi nejčastější příklady nedobrovolné migrace patří ekonomické a náboženské důvody, vyhoštění, diktátorské režimy a etnická nesnášenlivost. Andreas Demuth

popsal migraci podrobněji. Dobrovolnou migraci rozděluje na pracovní, řetězovou, neimigrační a inovační. Nedobrovolnou migraci nebo také tzv. nucenou migraci dělí na migraci způsobenou mezilidskými vztahy a imigraci způsobenou živelnými pohromami jako je zemětřesení, sucho nebo povodně (Demuth, 2000).

Dle kritéria časovosti:

Permanentní migrace

Ve chvíli, kdy se migrant rozhodne definitivně změnit své místo trvalého bydliště, mluvíme pak o permanentní migraci. Vandenbrade uvádí, že lidé, kteří v minulosti často cestovali, budou s největší pravděpodobností v tomto stylu života pokračovat i nadále. Tedy „permanentní migranti“ mají velký sklon zůstat jimi po celý zbytek života. Hlavním důvodem je, že si tito migranti vytvořili několik paralelních sociálních sítí v různých státech nebo geografických oblastech (Vandenbrade et al., 2006).

Dočasná migrace

Dočasná migrace je jednou z metod, jak vyřešit některé potřeby trhu práce. Tento typ si berou pod záštitu mezinárodní organizace, které navrhnou různé programy a pomáhají tak zajistit legálním migrantům uplatnění na trhu práce, především v oblastech s nižšími příjmy. Cílem programů dočasné migrace je snaha vyřešit nedostatek pracovní síly a poskytnout tak migrantům legální cestu za prací do zahraničí.

1.1.3 Hlavní migrační teorie

Migrace je jako předmět studován a zkoumán po celá staletí, a proto existuje celá řada teorií, které vznikly nezávisle na sobě, popisující mezinárodní mobilitu kapitálu a lidí z jedné země do druhé. Výzkumem migrace se zabývají různé vědecké disciplíny jako sociologie, politologie, právo, ekonomie, demografie, geografie, psychologie a kulturní studia (Brettel, Hollified, 2000). V této části práce bude rozebráno několik nejdůležitějších migračních teorií. Jako první základní teorií migrace je neoklasická teorie migrace, která byla na svém vrcholu v 60. letech 20. století. Dle Massey se neoklasická ekonomie se dělí na dvě části, makroekonomickou a mikroekonomickou na úrovni jedince (Massey et al. 1993).

Makroúroveň je pravděpodobně nejznámější svým přístupem, prezentující zdroje mezinárodní migrace. Hlavní příčinou pracovní migrace jsou rozdíly ve mzdách i na pracovním trhu mezi vysílajícími a přijímacími zeměmi. Většina ekonomik se při hospodářském růstu setkává s nedostatkem kvalifikovaných pracovních sil na trhu práce. Tento nedostatek pak tvoří na trhu práce mezeru a působí tlak na růst mezd. Proto někteří autoři tvrdí, že při stěhování pracovníků do zemí s přebytkem práce a minimální mzdou dojde k eliminaci migrace. (Massey et al. 1993)

Mikroúroveň je chápána jako migrace jednotlivce nebo domácnosti. Skupiny migrují z důvodů zlepšení životní úrovně. V neoklasické teorii se také vyskytují „push – pull“ modely, která vyjádřil v roce 1963 Bogue a v české literatuře bývají nazývány také jako faktory tlaku a tahu a rozdělují obyvatelstvo do dvou skupin (Uherek et al. 2004). V první řadě jsou to faktory, které na migranta působí negativně, to znamená, že je jedinec vytlačován z mateřské země z důvodů, jako jsou: vysoká nezaměstnanost, špatná životní úroveň, válečné konflikty, chudoba, sucho, hladomor aj. „push faktory“. V řadě druhé jde o faktory pro migranta pozitivní, které ho lákají pro opuštění země jeho původu do země cílové, tzv. „pull faktory“. Mezi tyto faktory patří lepší zdravotní

péče, pracovní příležitosti, lepší životní podmínky či bezpečnostní důvody (Palát, 2014).

Následující teorií je teorie dvojího trhu neboli „Dual labour market theory“, která vychází z neoklasické teorie. Orientuje se na poptávku po migrační pracovní síle v cílových zemích migrace. Na rozdíl od pojetí neoklasické teorie zde nečelíme rozdílu mezd, ale nedostatku pracovníků na trhu. Tato teorie předpokládá, že se trh práce v těchto vyspělých zemích dělí na dva typy pracovního sektoru. Primární část, která vyžaduje vysoce kvalifikovanou pracovní sílu, vzdělanost a dovednosti domácího obyvatelstva a část sekundární, která nevyžaduje potřebnou kvalifikaci, není nijak specializovaná a je často doprovázena nízkou mzdou a špatnými pracovními podmínkami. Tato „neatraktivní“ místa jsou zaplňována právě migranty, kteří jsou na rozdíl od domácího obyvatelstva motivováni a nezajímá je kariérní růst nebo nízký status (Jennissen, 2007).

Další teorií je Teorie světového systému, která se dívá na migraci z globální perspektivy. Vysvětluje, že interakce mezi různými společnostmi může být důležitým faktorem sociální změny ve společnosti. Wallerstein vyjadřuje názor, že tento „světový systém“ není systém „ve světě“ ani „systém světa“. Je to systém, který „je světem“. Obchod s jednou zemí, což způsobí hospodářský pokles v jiné a může vytvářet motivaci k migraci do země s více pulzující ekonomikou. Jako důvody migrace vidí v historickém uspořádání tržních vztahů v rámci světového systému. Lze tvrdit, že vývoz kapitálově náročného zboží z bohatých do chudých zemí také vyrovná příjmy a pracovní podmínky a tím zpomaluje migraci (Wallerstein, 1991). Massey uvádí že: *„pracovní migrace je jedním subsystémem systému světového trhu, který se dále rozvíjí díky globalizaci“* (Massey et al., 1998).

Další důležitou teorií je Teorie sítí, která klade v procesu migrace důraz na důležitost mezilidských vazeb. Předpokládá, že migranti vytvářejí v zemích sítě, díky kterým je pak příchod do cizího prostředí mnohem jednodušší, nejen, že jim poskytují zdroje informací, ale také finanční či psychickou pomoc a to je jeden z důvodů, proč migrace

stále přetrvává. Tato teorie je více sociologická a tvrdí, že je nutno migraci chápat v širším kontextu systému (sociálních a ekonomických vztahů mezi různými zeměmi v různých regionech) s důrazem na úlohu rodiny, přátel a dalších kontaktů.

Dále jde o migrační Teorii institucionální. Tato teorie klade důraz na vznik institucionálních subjektů, které souvisejí s problémem migrace. Jedná se též o sítě, které určitým způsobem pomáhají nebo naopak znepríjemňují situaci nově příchozím migrantům. Instituce tedy můžeme rozdělit do dvou skupin. První skupinou jsou organizace či jednotlivci, kteří komplikují migrantům situaci a možnost integrovat se. Do této skupiny patří i organizace, které pomáhají nelegální migraci za účelem zisku, jako jsou převody přes hranice a pašování lidí ze země původu do jiné. Druhou skupinou jsou naopak mezinárodní organizace, poskytující nově příchozím cizincům rady, informace a nápomocnou ruku v začlenění se (Massey et al., 1993).

V poslední řadě je důležité zmínit přístup jedné z novějších teorií a tou je Teorie migračních systémů. Ta především klade důraz na mezinárodní vztahy, národní hospodářství, kolektivní jednání a institucionální faktory. Migrační systém vytváří dvě nebo více zemí, vyměňující si mezi sebou nejen migranty, ale i zboží, služby a kapitál. Tyto výměny potom mezi státy představují jeden systém o něco usilovnější, než mezi ostatními zeměmi. Studují se oba konce migračního proudu i všechny možné souvislosti mezi oblastmi. Vztahy mohou být dále rozřazeny do kategorií jako například mezistátní vztahy, srovnání oblastí, kulturní vazby, rodinné a sociální sítě. Pouze jedna příčina nikdy nevysvětluje rozhodnutí opustit svou zemi a odejít do jiné. K takovému odhodlání je potřeba více důvodů (Vojtková, 2005).

1.1.4 Pojmy spojené s migrací

Integrace – rozumí se jí postup zařazování imigrantů do společenských struktur a vazeb domácí populace, na němž se podílejí obě strany, tedy jak imigranti, tak domácí obyvatelé. Imigrace jako jev se promítá do několika oblastí, jako jsou např. politika, právo, kultura, sociologie, ekonomie, psychologie i náboženství. Nejčastěji se používá definice imigrace jako obousměrného dynamického procesu vzájemného přizpůsobování migrantů a přijímacích společností (Baštecká, 2013).

Emigrant – osoba, opouštějící zemi za účelem vystěhování do ciziny

Imigrant – osoba, přicházející do země za účelem dlouhodobého pobytu

Azylant – osoba, která nevlastní státní občanství příslušného státu

Nelegální migrant – je jím označován někdo, kdo nemá legální status v cizí zemi nebo cestovní doklady potřebné ke vstupu do země a pobytu v ní (Cihelková, 2004)

Uprchlík – cizinec, kterému bylo uznáno právní postavení uprchlíka ve smyslu Ženevské úmluvy, a který je oprávněn pobývat v příslušném státu (MVČR, 2016)

Reemigrace - je zpětná migrace. Rozumí se tím návrat dřívějších emigrantů nazpět do své mateřské země

1.2 Teorie regionálního rozvoje

Regionální rozvoj je jedním ze stěžejních témat této práce, proto je důležité ho definovat a popsat jeho důležité vývojové etapy hlavní ekonomické teorie. Regionální rozvoj je často definován jako komplex procesů, které probíhají uvnitř regionů, a které se týkají pozitivních ekonomických, sociálních, environmentálních a jiných změn. Na jednu stranu se jedná o kvantitativní, respektive extenzivní rozvoj, a na druhou stranu o

kvalitativní, jinak řečeno také intenzivní rozvoj charakteristik dané oblasti. V praktickém chápání je regionálním rozvojem míněno vyšší využívání a zvyšování potenciálu daného území, vznikající v důsledku prostorové optimalizace socioekonomických aktivit a využití přírodních zdrojů (Wokoun, 2008).

Celkově se na regionální rozvoj můžeme dívat dvěma pohledy. Prvním pohledem je spíše teoretický, akademický přístup, ve kterém se prolínají prvky z ekonomie, geografie a sociologie. Druhým pohledem je praktický přístup, kdy je konkrétní představa o rozvoji regionu formována prostřednictvím vnímání daných proměn jednotlivými aktéry, kterými mohou být úředníci veřejné správy, podnikatelé, obyvatelé, apod. Směřování rozvoje se pak odvíjí od místních zdrojů, které jsou přeměňovány na rozvojové potenciály (Wokoun, 2008).

Obecný přístup	Převažující teorie regionálního rozvoje	Regionální politika
neoklasický (1920-1940)	teorie regionální rovnováhy (zejména tzv. neoklasické modely)	základní koncept - "dělníci za práci", používány nástroje zvyšující mobilitu pracovních sil
keynesiánský (1950-1975)	teorie regionální nerovnováhy (např. teorie kumulativních příčin, teorie pólu růstu)	"práce za dělníky", nástroje podporující příliv investic ze soukromého i veřejného sektoru do problémových regionů (investiční dotace, relokační institucí)
neomarxistický (1970-1985)	teorie regionální nerovnováhy (např. teorie nerovné směny)	návrhy na opatření neomarxisté neformulovali: v některých socialistických zemích byla regionální politika velmi účinná (např. v bývalé ČSSR), ale za cenu ztráty ekonomické výkonnosti a vnější konkurenceschopnosti celého státu
neoliberální (1975-)	teorie regionální rovnováhy i nerovnováhy (např. nová teorie růstu, teorie závislosti na zvolené cestě)	"podpora lokální iniciativy", podpora malých a středních firem, decentralizace kompetencí, deregulační opatření
institucionální (1980-)	teorie regionální nerovnováhy (např. teorie průmyslového okrsku, teorie učících se regionů)	"spolupráce a inovace", podpora malých a středních firem, šíření inovací, networking, gradualistická proměna místních institucí založená na učení

Tab. 1: Vývojové etapy ekonomických teorií (Blažek, J., Uhlíř, D., 2002)

První skupinu teorií představují neoklasické teorie, jejichž základy jsou postaveny na mikroekonomické teorii, a které jsou založeny především na analýze chování aktérů (jednotlivců, domácností, firem apod.) na trhu. Hlavním prvkem vědy je využití matematiky. Tyto teorie jsou založeny na celé řadě zjednodušujících předpokladů, jako jsou racionalita chování a dokonalá informovanost aktérů, podílejících se na tržních transakcích, dokonalá mobilita výrobních faktorů, dokonalá dělitelnost výrobních faktorů, dokonalá soutěž apod. Tyto více či méně nerealistické předpoklady se proto odráží i u neoklasických teorií regionálního rozvoje, které předpokládají samovolnou tendenci socioekonomického systému ke stavu tržní rovnováhy, při níž jsou využívány všechny zdroje. Existenci regionálních problémů neoklasická teorie nepředpokládala, chronická nezaměstnanost byla zdůvodněna nízkou mobilitou pracovních sil či kapitálu. Teorie utváří jasně dané makroekonomické podmínky, a proto nepočítá s variantou nerovnovážného stavu bez vlivu na hospodářský růst (Blažek, Uhlíř, 2002).

Keynesiánské pojetí ekonomie lze nazývat za protiklad neoklasického pojetí teorie. Vyznačují mnohem menší míru všeobecnosti a nepředpokládají existenci univerzálních pravidel o rovnováze trhu či o maximalizačním úsilí aktérů. Jsou hlavními představiteli sociálně reformistických teorií, jejichž cílem není jen charakterizovat činnost trhu, ale zároveň ho i zásadně upravit a orientovat ekonomiku tak, aby nedocházelo k nechtěným společenským úkazům, jako jsou nezaměstnanost nebo chudoba. Hlavním rysem této ekonomie a z nich dále se odvíjejících teorií, snaha o kvalifikované pronikání do ekonomických postupů s cílem řešit krátkodobě tyto společenské problémy, což je charakteristické právě pro keynesiánskou ekonomii. Její základy jsou postaveny na analýze makroekonomických veličin, zejména objemu produkce, míry zaměstnanosti a úrokových sazeb, přičemž je hlavním klíčem této ekonomie agregátní poptávka. Keynesiánská teorie tedy oproti neoklasické ekonomii pracuje s větší mírou nejistoty, danou především neodhadnutelným objemem investic, vázaných na očekávání

podnikatelů a smýšlení o nepružnosti cen a mezd. Vláda má tedy za cíl řídit objem produkce tak, aby byla dosažena potřebná výše zaměstnanosti (Blažek, Uhlíř, 2002).

Stimulace poptávky se projevila jako nevyhovující nástroj boje proti deficitům veřejných financí, nezaměstnanosti, rostoucí inflaci či rostoucí zadluženost rozvinutých zemí. To mělo za následek dvojí ekonomické reakce, jeden směr se vrátil zpět k modifikovaným verzím neoklasické teorie, založených na makroekonomických veličinách a ten druhý k vytvoření neomarxistických teorií. Tyto teorie nevzbudily v první polovině 20. století úspěch ve vyspělých státech a větší pozornost dostávají až v době ekonomické krize na počátku 70. let. Neomarxismus tedy můžeme popsat jako zájem neomarxistů o podstatnou reformu existujících ekonomických struktur a organizací. Snaha o vysvětlení mechanismů fungování trhu a společnosti, je tak rozšířena úsilím o revoluční přeměnu společnosti. Typickým rysem této teorie je snaha nezabývat se ekonomickými otázkami odděleně, ale dívat se na ně jako součást obecné teorie fungování celé společnosti. Ve velké většině se marxistické teorie věnují makroekonomickým otázkám, kladou důraz na historickou analýzu a objasňují evoluci a proměny společenských a hospodářských systémů. Nejdůležitější stránkou marxistické analýzy je analýza vztahu práce, hodnoty a tvorby.

Neoliberální ekonomie je na rozdíl od neomarxismu chápána jako vyhranění metodologického individualismu. Zohledňuje důležité aspekty ekonomiky, na které keynesiánství zapomnělo. Jedním z nich je problém vládních intervencí, jejichž význam nemusí být vždy kladný. Na druhou stranu může nastat pokles poptávky, protože než nastane tuzemská výroba, rychle roste dovoz ze zahraničí. Dalším z hlavních aspektů, kterým se keynesiánství nezabývalo, je role makroekonomických ukazatelů. Neoliberální teorie jim připisují významnou roli pomocí svého již zmíněného metodologického individualismu, zakládající se na maximalizaci užitku jak firem nebo domácností. Neoliberální teorie přiznává značnou míru nezaměstnanosti, kterou považuje za přirozenou.

V poslední řadě jde o teorie institucionální, které na rozdíl od keynesiánství, marxismu či neoliberálních přístupů nikdy nepronikly do podvědomí a nedosáhly stejně velkého uplatnění v politické praxi. Tyto teorie řeší změny v ekonomice, které se staly významné pro pozorování rozdílů mezi ekonomikami v slabších a silnějších zemích nebo regionech. Velkou roli přikládá inovacím, novým postupům a zohledňuje všechny změny v ekonomice včetně těch drobných, které mají zásadní význam pro pochopení dynamiky hospodářství. Tyto teorie se nahlíží na makroekonomický ukazatel, kterým je hospodářský výsledek. Samotní institucionalisté považují svůj přístup za holistický, protože bere v úvahu, jak jednotlivci a vlivy, které vytvářejí jeho chování a chápání, tak i instituce nebo společenské struktury, které existují do značné míry nezávisle na jednotlivcích, ale jejich chápání a chování současně omezují (Blažek, Uhlíř, 2002).

2 ANALYTICKÁ ČÁST

2.1 Imigrace a trh práce ve Španělsku

Nejvýznamnější roli migrace v dnešní době představuje v EU právě pracovní druh migrace, jak už jsem výše zmiňovala, mezi různé motivace migrace patří nejen důvody politické, etnické, touha po změně, ale hlavní motivací pro cizince jsou ekonomické důvody – hledání lepšího životního standartu a lepšího sociálního zabezpečení. Jeden z dalších aspektů v rozhodování o migraci je sociální zabezpečení v mateřské i hostitelské zemi, proto jeden z důvodů migrace je zvýšení sociálních výhod cílové země a tím i zlepšení životní úrovně (Vavrejšová, 2011).

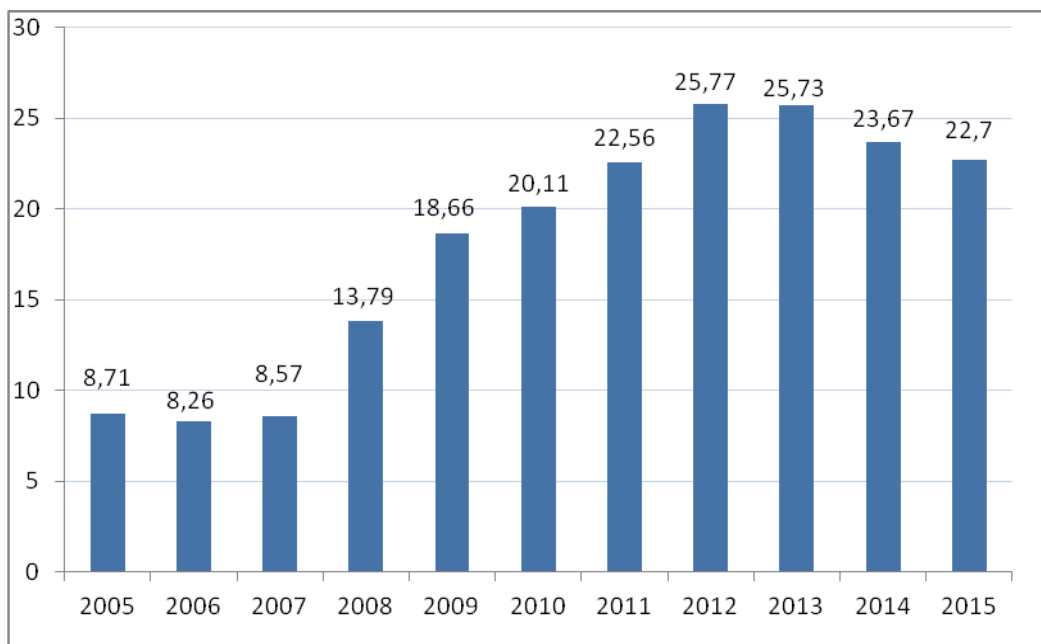
Zatímco migranti z jiných zemí Evropské unie jsou oprávněni pracovat ve Španělsku, podle ustanovení Maastrichtské smlouvy, pracovníci ze zemí mimo EU potřebují ve Španělsku pracovní povolení, proto mnoho přistěhovalců zde pracuje ilegálně. Přestože jsou migranti považováni za pouhou hrozbu Španělska, jak uvádí v poslední době média. Právě migranti tvoří stále důležitější roli v ekonomice. Kromě ekonomických faktorů hrají velkou roli při utváření výsledků na trhu práce sociální sítě. Především oblast pracovní migrace má přímý vliv na zaměstnanost v zemi (Pérez, 2003).

2.1.1 Úroveň nezaměstnanosti ve Španělsku

Vysoká míra nezaměstnanosti signalizuje problémy s uplatněním na trhu práce a je s určitou setrvačností průvodním jevem nepříznivého hospodářského vývoje. V případě, kdy lidé snadno nalézají pracovní uplatnění, je vypočtená míra nezaměstnanosti nízká. Španělsko se v posledních několika letech potýká s velkou mírou nezaměstnanosti,

kteřá se v současné době stala pádivou a to v důsledku celosvětové ekonomické krize, díky ní se země dostala až do záporných hodnot. Nebylo to ovšem poprvé, podle Eurostatu se v roce 1993 už Španělsko s velkou mírou nezaměstnanosti potýkalo a svými skoro celými 21 procenty se dostalo na špičku celé EU15 (Eurostat).

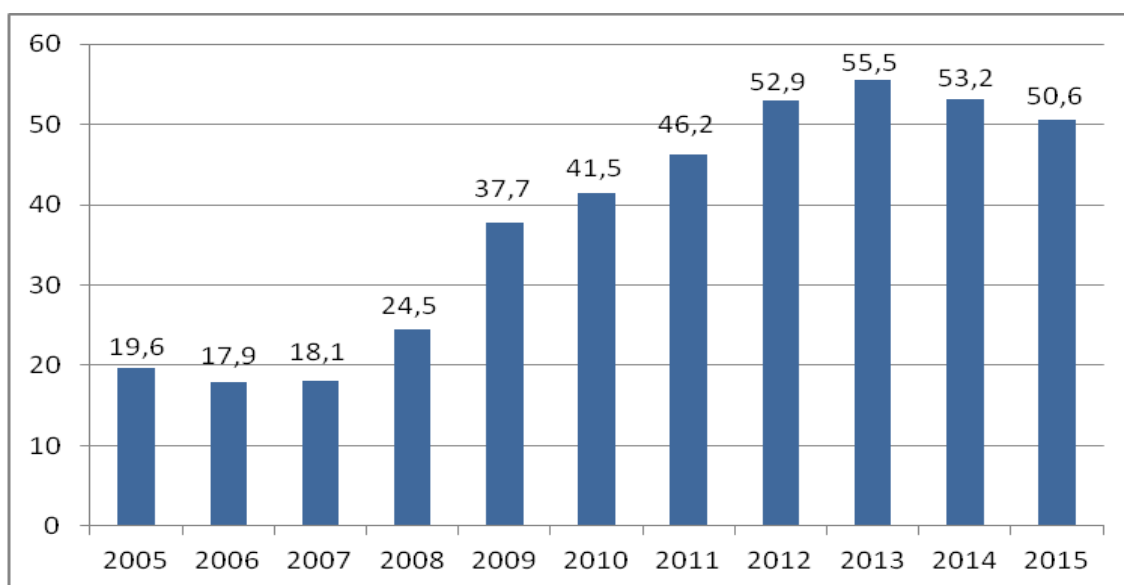
Krize nezaměstnanosti se týká všech skupin obyvatelstva, včetně těch s dosaženým vyšším vzděláním a tato krize je také největším problémem současného Španělska. Samotný vývoj nezaměstnanosti Španělska je znázorněn v níže uvedeném obrázku č. 1. Do roku 2007 byla nejvyšší míra nezaměstnanosti 8,57 procent. Situace se ale s nadcházejícím rokem rapidně zhoršila a v roce 2008 se procento nezaměstnaných zvýšilo na 13,79 procent. Ve sledovaném období v letech 2005 až 2015 dosáhlo Španělsko nejnižší míry nezaměstnanosti (8,26 procent) v roce 2006 a nejvyšší míry nezaměstnanosti v roce 2012 (25,77 procent).

Obr. 1: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku v % (Zdroj: INE, vlastní zpracování)

V posledních letech se jako jeden z kritických problémů Španělska stává nezaměstnanost čerstvých absolventů středních a vysokých škol. Z grafu je vidět, že v roce 2013 dosáhla míra nezaměstnaných úrovně 55,5 %, což je společně s Řeckem nejvyšší dosažená míra nezaměstnanosti v EU. Od roku 2013 však můžeme zaznamenat pokles, ten je spojen s emigrujícím mladým obyvatelstvem do zemí, méně postižených ekonomickou krizí. Někteří ekonomové, jako například Fondeville a Ward, kteří se zabývají otázkou dopadu ekonomické krize na skupinu studentů a čerstvých absolventů, mluví o takzvaném „scarring effect“ (efekt zjizvení). Tento efekt má na svědomí, že se emigrující mladí lidé v zahraničí spokojí s prací, o které by ve své mateřské zemi neuvažovali (Fondeville, Ward, 2014).

Obr. 2: Míra nezaměstnanosti ve Španělsku od 15 do 24 let v % (Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování)

I přes poslední příznivé výsledky zůstává španělská nezaměstnanost hned po Řecku druhá nejvyšší v Evropě. Ministr hospodářství Luise de Guindose uvedl médiím (2015), že by se měla španělská ekonomika a s tím spojená míra nezaměstnanosti do konce příštího roku vrátit na úroveň z doby před globální finanční krizí (Česká televize, 2015).

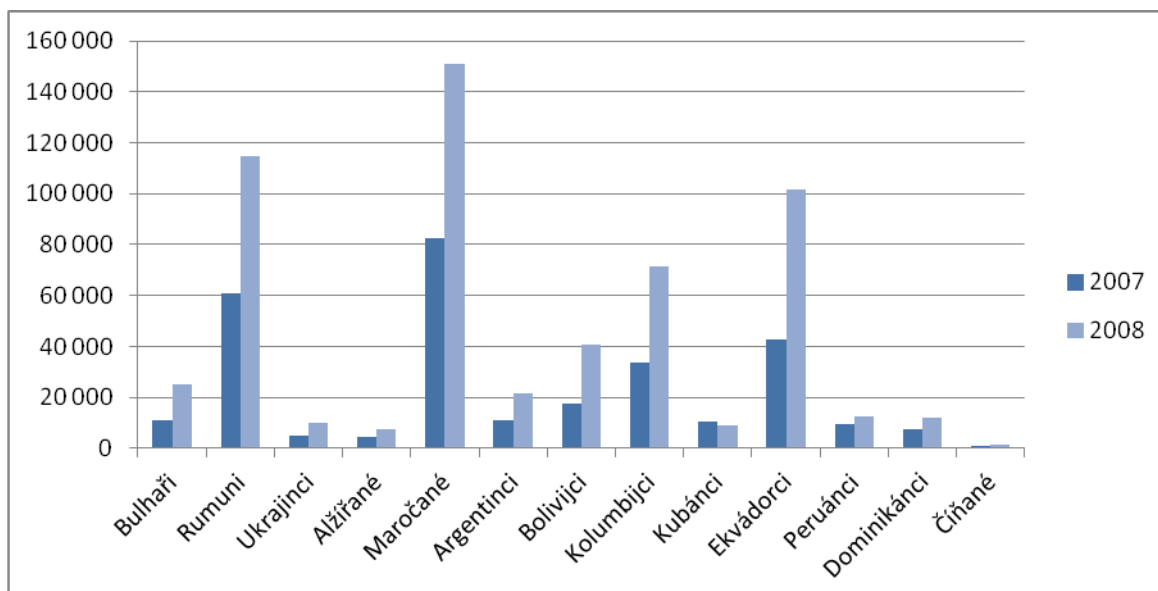
2.1.2 Nezaměstnanost imigrantů ve Španělsku

Ekonomická krize spolu s vysokou nezaměstnaností se podepsala nejen na domácím obyvatelstvu, ale především na imigrantech. Spolu s velkou mírou nezaměstnanosti souvisí i téma migrační. Blanco říká, že: *„Éra plné zaměstnanosti skočila, možná navždy, a strukturální nezaměstnanost a inflace se stávají trvalým hlediskem v oblasti ekonomiky i společnosti. Vlády členských států se rozhodly udělat konec náboru a uzavřely své hranice a vstup cizím pracovníkům“* (Blanco, 2006). Do roku 2008 Španělsko poskytovalo migrantům dostatek volných pracovních míst, dobré zázemí a čerpání sociálních výhod, což bylo pro cizince velice atraktivní. Masový příliv obyvatel se vztahuje i na rozvoj ekonomiky a pracovní trh. Zimmermann a Bauer se zabývají mimo jiné záležitostmi, jestli mají migrační toky vliv na ekonomiku, nebo jestli je tomu naopak. *„Jak se zdá, ani ekonomický cyklus nebo proměny na pracovním trhu ve vyspělých zemích nemají přímý vliv na mezinárodní migrační toky. Ve skutečnosti je tomu přesně naopak: mezinárodní migrace reguluje ekonomiku.“* Španělská ekonomika potvrzuje, že tomu tak doopravdy je a migranti mají na dobré ekonomické situaci svůj podíl (Zimmermann, Bauer, 2002).

Počátkem nového tisíciletí do země začala přicházet masová vlna dlouhodobých migrantů, kteří měli zájem uplatnit své pracovní síly na trhu práce. V tomto období výjimečně prosperovala i ekonomika Španělska. V roce 2000 vzrostlo meziročně HDP na neuvěřitelných 5 procent, což překročilo i průměr EU. V letech 1995-2005 bylo ve Španělsku vytvořeno 6 milionu pracovních míst, o která nemělo místní obyvatelstvo zájem. Pracovní místa byla plně využívána právě cizinci, protože se jednalo o práce s horšími podmínkami, jako jsou nízké platy, žádný kariérní růst, nepříjemné podmínky v pracovním prostředí a často náročné práce na stavbách. Tedy v době „před“ krizí na začátku roku 2000 byl nárůst nekvalifikovaných pracovních míst na trhu práce velmi rozšířený. Tento boom hlavně ve stavebnictví byl pro migrující obyvatele velice

atraktivní. Netýkalo se to však pouze sektoru stavebnictví, ale také zemědělství, hotelnictví a domácích služeb. K výše uvedenému úkazu se přidává zvětšující se vzdělanost domácího obyvatelstva. Ta se soustředí na lepší pracovní uplatnění na pracovním trhu a tím vznikají místa pro migranty, aby zaplnily takzvanou mezeru na trhu (Recinová, 2010).

Na začátku celosvětové ekonomické krize v roce 2008, kdy se počet nezaměstnaných místních obyvatel prudce zvýšil a společně s ním se zvýšil i počet nezaměstnaných migrantů se v některých statistikách poukazovalo až na čtyřicetinásobný nárůst oproti roku 2007. Především nejvíce utrpěl sektor stavebnictví a vzápětí na to jej následovaly další sektory, jako je textilní průmysl, dopravnictví a další, jejichž odbyt z důvodu krize značně klesl (Pajares, 2009). Obrázek číslo 3 znázorňuje, že nejvíce zasaženou skupinou migrantů v době počínající krize jsou Maročané, Rumuni a hned další v pořadí Ekvádorci. Jedná se právě o skupiny cizinců zaměstnané na méně atraktivních pracovních místech tzv. na sekundárním trhu práce, kde se v začátcích krize propouštělo nejčastěji.

Obr. 3: Nárůst nezaměstnaných imigrantů dle národnosti (Zdroj: INE, vlastní zpracování)

V letech 2008 až 2011 byli v sektoru stavebnictví propuštěni dva lidi ze tří a v průmyslovém odvětví každý druhý. Z tabulky číslo 2 je možno vypočítat, že míra nezaměstnanosti imigrantů překročila dvaceti procentní hranici (21 procent). Nárůst nezaměstnaných v roce 2008 celkově činil 779 442 imigrantů, což je skoro dvojnásob, než v roce předchozím. Největší pokles v procentech nezaměstnaných postihl právě Maročany. V období jednoho roku ztratilo práci 68 765 z nich. Ve sledovaném období jsou další nejvíce zasaženou skupinou Rumuni, kterých bylo v roce 2007 nezaměstnaných „pouze“ 60 826 a v dalším roce stejného období stav nezaměstnaných vzrostl na 114 683 osob.

Národnost	4. čtvrtletí 2007		4. čtvrtletí 2008		Míra nezaměstnanosti
	Zaměstnanost	Nezaměstnanost	Zaměstnanost	Nezaměstnanost	v %
Bulhaři	79 240	11 137	82 612	25 055	23,0
Rumuni	429 427	60 826	455 500	114 683	20,1
Ukrajinci	41 707	5 177	47 704	9 863	17,0
Alžíráné	22 982	4 541	22 774	7 375	25,0
Maročané	333 122	82 262	280 567	151 027	35,0
Argentinci	129 633	10 995	104 850	21 704	17,0
Bolivijci	190 388	17 611	181 162	40 487	18,0
Kolumbijci	235 530	33 735	232 415	71 170	23,0
Kubánci	35 278	10 566	24 012	9 116	28,0
Ekvádorci	443 805	42 713	418 657	101 714	20,0
Peruánci	80 272	9 670	76 330	12 582	14,0
Dominikánci	47 340	7 519	43 485	11 904	22,0
Číňané	39 671	785	40 260	1 592	4,0
Celkem	2 887 043	407708	2 886 489	779 442	21,0

Tab. 2: Vývoj zaměstnanosti a nezaměstnanosti imigrantů ve sledovaném období (Zdroj: INE, vlastní zpracování)

V tabulce číslo 3, jsou vyjádřeny změny v období krize dle odvětví pracovního sektoru. Největší pokles je u pracovníků bez kvalifikace, kterých je v zemi nejvíce, dále se krize odrazila na sektoru kvalifikovaných pracovníků ve výrobě, stavebnictví a pracovnících v personálních službách, ochranných službách a restauračních zařízeních. Na konci čtvrtého kvartálu roku 2008 je nárůst nezaměstnaných dle sektoru celkově 280 800 osob, ze kterých jsou nejvíce postiženou skupinou právě pracovníci bez kvalifikace a kvalifikovaní pracovníci ve výrobě a stavebnictví, kterými krize otřásla nejvíce. Právě díky přerušení staveb v době krize. V roce 2008 je celkový počet nezaměstnaných pracovníků bez kvalifikace 209 200 to znamená, že během jednoho roku ztratilo zaměstnání 95 400 cizinců. Naopak nárůst zaměstnanosti můžeme zaznamenat u technických a vědeckých pracovníků, takové kvalifikované místa jsou obsazeny z řad vysoce vzdělaných imigrantů.

	4. čtvrtletí 2007	4. čtvrtletí 2008	Nárůst v roce 2008
Nezaměstnanost (muži i ženy)			
Celkem	289 600	570 400	280 800
Obchodní management a veřejná správa	1 400	5 800	4 400
Techničtí a vědečtí pracovníci	14 000	7 900	-6 100
Podpůrní technici a odborníci	8 500	14 700	6 200
Administrativní pracovníci	12 800	19 500	6 700
Pracovníci v personálních službách, ochranných službách a v restauračních zařízeních	63 900	118 400	54 500
Kvalifikovaní pracovníci v zemědělství	4 500	12 100	7 600
Kvalifikovaní pracovníci ve výrobě a stavebnictví	54 100	149 500	95 400
Pracovníci u obsluhy strojů a zařízení	16 600	33 300	16 700
Pracovníci bez kvalifikace	113 800	209 200	95 400

Tab. 3: Vývoj dle typu zaměstnání (Zdroj: INE, vlastní zpracování)

2.1.3 Regularizace k legální práci migrantů

Proces regularizace není na španělském území novým jevem, ale probíhá zde v posledních dvaceti letech. Španělská vláda se pomocí těchto procesů snaží podchytit situaci na pracovním trhu, a tak i získat kontrolu nad migrací a s tím spojenou ilegální migrací a zvláště pak ilegální pracovní migrací. Dalšími důvody regularizace je zlepšení socio-ekonomické situace migrantů a zvýšení transparentnosti na pracovním trhu. Proces regularizace podporuje požadavky na dostatečné finanční zajištění migrantů se snahou vlády nezatěžování veřejných rozpočtů. Na tomto základě budou přijímání pouze ti migranti, u nichž se předpokládá schopnost se o sebe postarat. Všechny programy poskytovaly pouze dočasné povolení k pobytu či povolení k práci, které bylo nezbytné po ukončení lhůty předložit. Základním kritériem byl pobyt cizince na území před konkrétním datem, které bylo často doprovázeno ekonomickým kritériem neboli nabídkou práce. Pouze v posledním opatření bylo potřebným a hlavním požadavkem samotné zaměstnání (Arrango, Finotelli, 2011). Španělsko podstoupilo hned šest regularizačních kampaní a to v letech 1986, 1991, 1996, 2000, 2001 a 2005. Všechna tato regularizační opatření měla svá specifika, přesto jsou postavena na stejném základě, a to:

- minimalizovat počet ilegálně pracujících migrantů na území státu
- dosáhnout většího ekonomického výnosu z pobytu migrantů
- umožnit snazší integraci těchto jedinců do společnosti (Mazkiaran, 2010).

První regularizace proběhla ve Španělsku v roce 1985, v té době to byla reakce na vystavený cizinecký imigrační zákon (*Ley Orgánica*) z roku 1985. Regularizace spočívala v prodloužení 9 měsíční lhůty požádání o pobyt, namísto 2 měsíční, jak stanovil zákon. Migrantům se stačilo prokázat pracovní smlouvu a také pobyt před tímto rokem. Docházelo tak k velkému počtu zadržených cizinců, což vzbudilo nedůvěru

ke státním orgánům a proto regularizace vzbudila u cizinců malý zájem. Program byl kritizovaný hlavně z důvodu špatné mobility cizinců (Kostova Karaboytcheva, 2006). Navíc většina z nich, která získala legální status, se po roce opět vrátila do nelegality.

Druhý proces v roce 1991 vzbuzoval hlavní zájem u nelegálních pracujících cizinců a neúspěšných žadatelů o azyl. Tento proces byl úspěšnější, než předchozí, z celkových 135 393 žádostí, jich bylo 128 068 schváleno, tedy necelých 95 procent (Levinson, 2005).

Třetí proces regularizace v roce 1996 byl schválen na základě dodatku k prvnímu migračnímu zákonu z roku 1985, na základě kterého došlo k radikálnějším změnám. Proces se týkal především těch, kteří neúspěšně zažádali o pracovní povolení, či povolení k pobytu před rokem 1986. Proces se věnoval i sloučení rodin, pokud se příbuzní cizinců ocitli v zemi před rokem 1996, měli možnost si požádat o povolení k pobytu.

Následující opatření, které implementovalo v roce 2000, bylo součástí reformy prvního cizineckého zákona. První cizinecký zákon definitivně nahradil zákon 4/2000, který ulehčuje podmínky pro získání pobytu a pracovního povolení. Přichází další novela organického zákona, která opět zpřísňuje pravidla a kritéria pro dosažení povolení cizinců. Program měl podobná kritéria jako předchozí opatření. Byl zaměřený na cizince, kteří přišli na území před rokem 1999 a v posledních třech letech vlastnili, či podali žádost o povolení. Z podaných 247 598 žádostí jich bylo vyřízeno kladně 163 913 (66,2 procent). S ohlednutím se na předchozí procesy je patrné, že až do roku 2001 představovala situace žadatelů na trhu až druhotné kritérium. K zažádání o pobyt cizinci ne vždy potřebovali doklad o nabídce pracovního místa či dopis dokládající slíbené pracovní místo, jinak k povolení postačil doklad o trvajícím víceletém pobytu v zemi. Celkově v letech 2002-2004 zažádalo 630 000 osob o povolení. Zregularizovaných jich bylo téměř 580 000, avšak počet nelegálních migrantů se ovšem zvětšoval (Arrango, Finotelli, 2011).

Zásadním zlomem byl program v roce 2005, který měl za hlavní cíl bojovat s neregulérním zaměstnáváním. Od začátku nového století se španělské odbory snažily prosazovat kontrolu nad šedou ekonomikou a neregulérním zaměstnáváním a dosáhnout zlepšování a dodržování domluvených minimálních pracovních. Od roku 2005 začali sehrávat na neregulovaném pracovním trhu hlavní roli zaměstnavatelé. Právě oni museli zažádat o legalizaci pobytu svých zaměstnanců. Žadatel musí poskytnout pracovní smlouvu minimálně s šestiměsíční lhůtou. Povolení tak bylo podmíněno na základě smlouvy, zaregistrování na příslušných úřadech, registrací v sociálním systému a první platbou zaměstnance, aby bylo zřetelně jasné, že daný pracovní poměr existuje. Výsledná pracovní povolení byly na dobu jednoho roku. Jedním z dalších zlepšení byla připravenost administrativních struktur podmínek (Kraler, Chauvin, Garcés-Mascareñas, 2012).

2.1.4 Imigranti v šedé ekonomice

Přestože španělská vláda vydala několik restriktivních opatření proti nelegální migraci, kdy migrantům nabídla umožnit legální pobyt na španělském území a tak dostat migraci pod kontrolu. K dnešnímu dni existuje velká míra šedé ekonomiky ve Španělsku, která je pro spoustu zaměstnavatelů velice přínosná. Šedá neboli stínová ekonomika je pro španělský trh charakteristickým rysem. Podle různých expertů na imigrační otázky jsou příčinou tohoto stavu především neustálé legislativní změny okolo cizineckého zákona a regularizační procesy. Existují však další faktory, které se na této situaci spolupodílí. Patří mezi ně problémy se získáním pracovního povolení přímo z rodné země a přítomnost právě šedé ekonomiky, která se vztahuje k ilegální práci cizinců (Cachón 2000).

Nedávné odhady naznačují, že ve Španělsku existuje okolo 800 000 nelegálních migrantů. Deník Público dokonce informoval o tom, že „*Španělsko je spolu s Itálií*

Řeckem na špici šedé ekonomiky v Evropě“ (Publico, 2009). Bade tvrdí, že „na nelegálním zaměstnávání cizinců je závislá především velmi flexibilní stínová ekonomika průmyslových center Barcelony a Madridu. Obdobná situace ale panuje i v zemědělství, stavebnictví a v neposlední řadě i v domácích službách.“ Mnoho z příchozích imigrantů jsou totiž ochotni přistoupit ke katastrofálním podmínkám, jako jsou nízké platby v hotovosti za nekvalifikovanou práci, nevhodné prostředí se špatným ovzduším a bezohlední zaměstnavatelé těchto příchozích často zneužívají ve svůj prospěch (Bade, 2005).

Pro zaměstnavatele je výhodnější zaměstnávat cizince, kteří nemají potřebná povolení k práci, a to i na úkor potíží, za které by mohly být sankcionováni. Naproti tomu zaměstnavatelé, kteří si zvolí legální cestu uplatnění pracovníka na trhu práce, se tak nevyhnou náročnému procesu a ne vždy dosáhnou cíleného výsledku.

2.2 Imigrace a bezpečnost Španělska

2.2.1 Vliv imigrace na míru kriminality ve Španělsku

Existuje společenský stereotyp, dle kterého vede růst počtu imigrantů k růstu míry kriminality. V případě Španělska je nicméně situace opačná. Existuje studie vypracovaná Univerzitou Carlose III v Madridu, ve spolupráci se španělskou agenturou veřejného mínění SINC, která demonstruje, že vztah imigrace a kriminality nelze brát v přímé souvislosti. Míra kriminality Španělska je ve srovnání s ostatními členskými státy EU nízká. V posledních několika letech míra kriminality ve Španělsku sice nepatrně vzrostla, nicméně tento růst byl velmi nepatrný oproti nárůstu imigrantů, který Španělsko v posledních letech zažilo. Dle Césara Alonsa Borrega, profesora madridské univerzity Carlose III je vyloučené, že by mezi Španělskou imigrací a kriminalitou byla vzájemná souvislost. Ve zmíněné studii byla používána data Španělského Ministerstva

vnitřních věcí o trestných činech způsobených v jednotlivých regionech Španělska na každých 10 000 obyvatel od roku 1999 do roku 2009. Při tomto sběru dat byly vzaty v úvahu také environmentální faktory jako hrubý domácí produkt na hlavu dle jednotlivých provincií a také míra nezaměstnanosti dle jednotlivých provincií. Protože byly používány celkové údaje z jednotlivých provincií, byl také potenciální problém z nezhlednění nepozorovatelných rozdílů, jako například přístup k příležitostem, například pracovním, které zcela jistě ovlivňují, jak míru kriminality, tak i míru imigrace. Není totiž náhodou, že je více trestných činů v oblastech s vyššími ekonomickými příležitostmi, které ovšem také přitahují i imigranty, kteří se v těchto oblastech hojně soustředí. Těmito oblastmi jsou především velká města a aglomerace. To má za následek pozitivní korelaci mezi přistěhovalctvím a trestnou činností, která může mylně vyvolat připisující příčinnou souvislost mezi těmito dvěma fenomény.

Výsledky studie potvrzují význam jazyka a vzdělávání. Konkrétně u španělsky mluvících imigrantů s nižším vzděláním a také u přistěhovalců, kteří přišli z Evropské unie, tedy občanů, jejichž rodinným jazykem není španělština, byla spatřena nižší míra kriminality. Stejně tak, u přistěhovalců s vyšší úrovní vzdělání. Na druhou stranu je vysoká míra kriminality připisována k přistěhovalcům, mladým mužům do 25 let či přistěhovalcům s nízkou úrovní vzdělání. Celkový výsledek studie byl shodný se studii ze Spojených států amerických, kde byl tento jev pojmenován jako tzv. „latino efekt“, kde se v některých oblastech v důsledku imigrace z Mexika snížila míra kriminality na minimum. V absolutních číslech spolu nicméně míry kriminality a imigrace ve Španělsku nekorelují.

Na závěr lze pouze říci, že tuto tematiku nelze považovat za jednoduchý homogenní fenomén a takto je také nutné k této problematice přistupovat. Výsledky analýz jsou totiž především orientační, neboť za přistěhovalce považujeme jak manželský pár z Německa, který se na důchod přestěhoval na Španělský venkov, tak skupinku mladíků z Alžíru, kteří se za jediné úspory dostali na předměstí Madridu. Nejdůležitějším poznatkem je ovšem to, že jsou překvapivě imigranti začleňováni do sociálních skupin

a nepáchají tak v jejich míře příchodů větší nárůst kriminality (Alonso-Borrego, Garoupa a Vázquez, 2012).

2.3 Vývoj migrace ve Španělsku

Španělsko se vzhledem ke své geografické poloze společně s dalšími jižními evropskými zeměmi (např. Itálie a Řecko) potýká s přílivem migrantů jako takzvané nárazníkové země. Nejenom, že má velkou poptávku na pracovním trhu právě pro přistěhovalce, kteří zde našli příležitost pro lepší pracovní podmínky a zlepšení životního standardu, umí tyto pracovníky také začlenit a to se stalo pro muže i ženy z třetích zemí velice atraktivní.

V průběhu 20. Století se migrační toky ve Španělsku radikálně změnila dvěma různými způsoby. V první řadě se dramaticky změnila cílové země, do roku 1930 opustilo svou rodnou zemi okolo šesti milionů španělských emigrantů, 80 procent z toho se rozhodlo emigrovat na americký kontinent, jenže v období let 1950-1975 až 75 procent emigrantů zvolilo severní země. Druhá dramatická změna nastala v polovině osmdesátých let, kdy se tradiční role Španělska změnila a místo vysílající země, se stala více zemí hostitelskou. S průběhem času se začalo měnit migrační saldo a imigrační nárůst byl čím dál tím větší. Španělsko se stalo přijímací zemí pro zahraniční dělníky (Pérez, 2003).

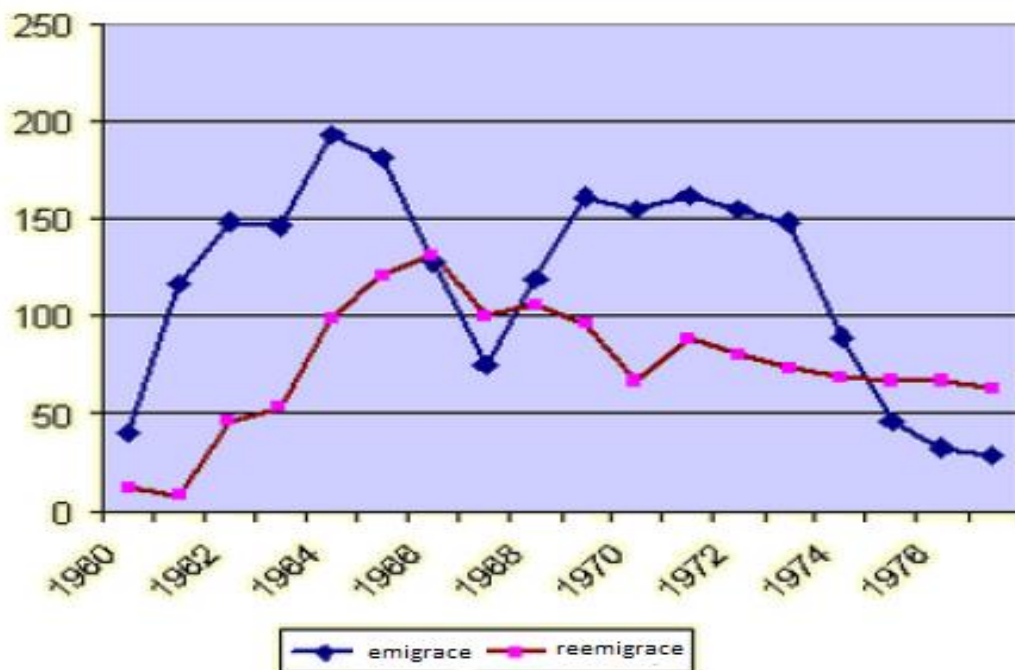
Historii přílivových vln lze rozdělit na 3 velké etapy (Cachón 2000):

2.3.1 Do roku 1985

V letech 1939 po skončení občanské války se k moci dostává Francisco Franco a v zemi probíhá vnitřní migrace. Lidé se stěhují do větších měst za vidinou lepší kvality života, ale ne vždy tomu tak bylo, protože migrace byly nepromyšlené a chaotické. Tyto časy

nebyly pro domácí obyvatelstvo lehké, a proto začalo emigrovat za hranice Španělska, převážně do evropských zemí.

Na začátku 50. let začala tato emigrační situace zesilovat, a to hned ze dvou důvodů. Jednou z příčin mělo na svědomí založení španělského institutu, který vznikl na podporu emigrace do zahraničí. Emigrace v této situaci byla považována za bezpečnostní opatření proti narůstajícímu sociálnímu nátlaku, způsobeného stávkami, nezaměstnaností a masovým přílivem chudého obyvatelstva do velkých měst. Další příčinou bylo vypracování stabilizačního plánu v roce 1959, který přiměl zastavit výrobu některých firem a s tím i propustit své zaměstnance, což přispělo ještě k větší nezaměstnanosti, než v zemi byla. V ostatních zemích tomu bylo však opačně, města zničená válkou potřebovala osoby v aktivním věku, aby mohly obnovit města a s tím i rozjet ekonomiku. Tyto důvody zapříčinily velkou poptávku po zahraniční pracovní síle a toho velká část Španělů využila.

Obr. 4: Emigrace a reemigrace španělských emigrantů v letech 1960-1976 (Zdroj: Ortero Ochatía)

V 60. letech trend emigrace stále pokračoval, avšak docházelo i k návratům emigrantů do své mateřské země, protože většina migrantů opustila zemi za prací na základě smlouvy, která byla podepsána mezi španělským institutem a orgány hostitelských zemí na jeden rok.

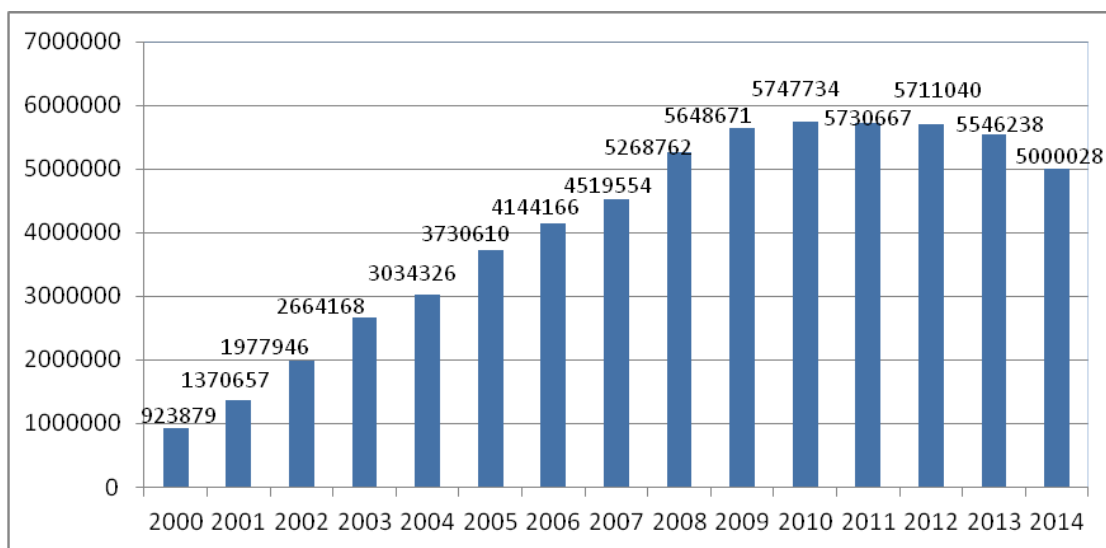
V první polovině 70. let 20. století, kdy skončila Francova diktatura, se stává Španělsko konstituční monarchií a v čele s Juanem Carlosem proběhla demokratizace země a otevřela se zbytku světa. Španělsko bylo emigrační zemí po většinu 20. století. Cizinci přicházeli především z ostatních evropských států (EEC) a Latinské Ameriky. Ti první pocházeli především z rozvinutějších zemí, než v té době bylo samotné Španělsko, cizinci z Latinské Ameriky zas utíkali před nastolenou státní diktaturou. Jednalo se především o občany z bývalých kolonií Španělska.

2.3.2 Od roku 1986 do 1999

V roce 1985 se Španělsko stává zemí imigrace. Období takzvané „nové imigrace“, které se zásadně odlišuje od předchozího období svým průběhem a nárůstem přistěhovalců s rozdílnou kulturou například cizinci z afrického a asijského kontinentu, především Maročané a Číňané. Z důvodu dobré geografické polohy, dobrým klimatickým podmínkám a nízkým nákladům na život se Španělsko stalo pro přistěhovalce atraktivní cílovou zemí a jeho příliv se neustále zvyšoval. Dalším důležitým krokem byl vstup Španělska do Evropského společenství v roce 1986 a později vstup do evropské unie, což pomohlo usnadnit pohyb osob mezi zeměmi a tím tedy i migraci. Největší zastoupení imigrantů měli osoby z Evropy, a to z Velké Británie. V rozmezí let 1992-1999 rostl příliv migrantů z rozvojových zemí každý rok o 214 procent, zatímco nárůst imigrantů z průmyslově rozvinutých zemí tvořil 60 procent.

2.3.3 Od roku 2000 až do současnosti

Začíná třetí etapa, kdy se příliv cizinců pořád zvyšuje a křivka migrace exponenciálně roste. Španělsko iniciovalo řadu politik, rozvinulo několik mechanismů, instrumentů a operačních prostředků, které umožnily zastavit tento probíhající fenomén. Všechna opatření byla založena na základním principu, tj. zásadně spolupracovat se zeměmi původu a tranzitů a aktivně je zapojovat. Za tímto účelem je třeba využít veškeré nástroje zahraniční politiky, především rozvojovou spolupráci. Přistěhovalci ve Španělsku působí velmi významně díky tomu, že přispívají různými způsoby, vytváří příležitosti nejen pro sebe a svoje rodiny, ale také pro španělskou společnost jako celek (Parlamentní listy, 2015).

Obrázek 5: Vývoj migrace ve Španělsku v letech 2000 - 2014 (Zdroj: INE, vlastní zpracování)

V posledním desetiletí se Španělsko stalo jednou z největších destinací, kde převládá mezinárodní migrace. V obrázku číslo 5 je zřejmé, že od roku 2000 do roku 2009 byla průměrná roční bilance 575 000 imigrantů, to vysvětluje situaci, proč se počet obyvatel španělských přistěhovalců zvedl z necelého milionu na skoro 5,7 milionů cizinců, což činí 14 procent z celkového počtu obyvatelstva. Španělsko se stalo desátou zemí na světě, podle celkového počtu přistěhovalců. Na základě statistik odboru Spojených národů v roce 2005 bylo Španělsko třetí zemí na světě, která se nejvíce rozrostla v počtech přistěhovalců od roku 1990 hned po Spojených státech a Německu. OECD rovněž v roce 2005 zjistil, že se Španělsko stalo jednou ze zemí s nejvyšším počtem zahraničních pracovníků (OECD, 2005). Země byla atraktivní hned z několika důvodů, ať už svou geografickou polohou, stínovou ekonomikou či velkou nabídkou na trhu práce v sektorech stavebnictví a zemědělství. První pokles imigrantů je zaznamenán až v roce 2011, kdy počet migrujícího obyvatelstva klesl o 17 067 osob. Tento úbytek je spojen s udeřením ekonomické krize v roce 2008, které Španělsko zasáhlo ve vysoké míře a především se projevilo na zaměstnanosti migrantů. V počátcích krize přišlo o své zaměstnání až polovina migrujícího obyvatelstva a Španělsko se stává pro cizince

v důsledku úbytku pracovních míst méně atraktivní. To znamená, že Španělsko v posledních letech snížilo počet migrantů. Je s tím spojená především situace, kdy přistěhovalci berou Španělsko pouze jako transitní zemi. V roce 2015 činní počet rezidujících migrantů ve Španělsku 4,7 milionů legálních obyvatel, což potvrzuje, že tento trend snižování migrantů pokračuje (INE, 2015).

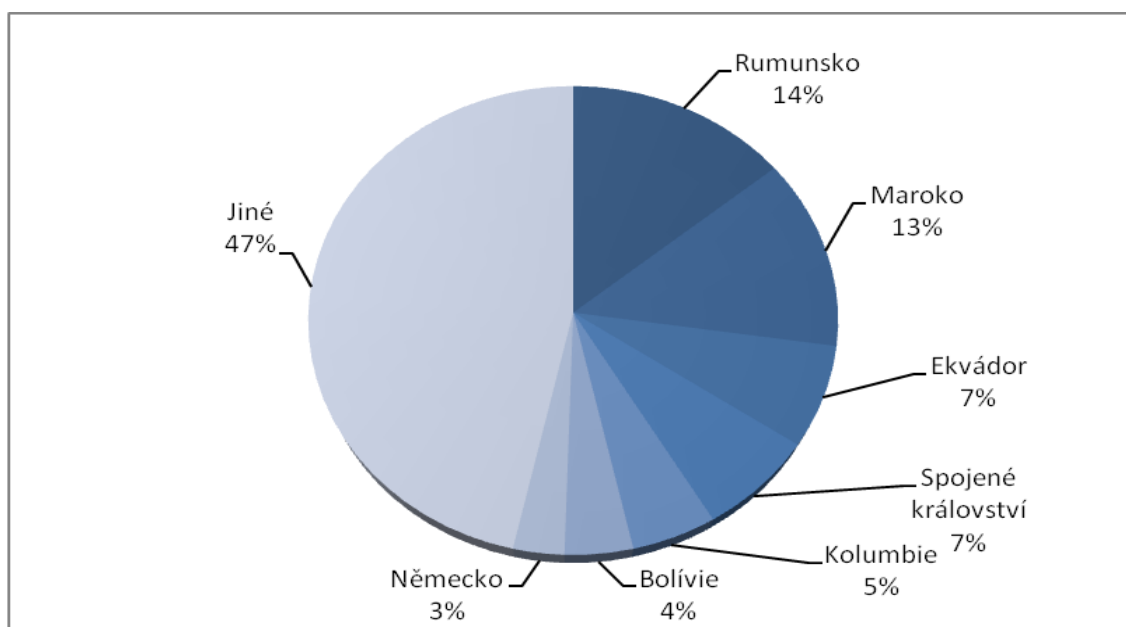
Národnost	1. 1. 2015	1. 6. 2015	Absolutní růst	Relativní růst v %
Celkem	4 454 363	4 426 811	-27 543	-0,6
Rumunsko	708 390	705 333	-3 056	-0,4
Maroko	688 693	680 120	-8 573	-1,2
Velká Británie	301 811	300 439	-1 372	-0,5
Itálie	182 694	187 330	-4 636	2,5
Čína	167 539	169 445	-1 905	1,1
Ekvádor	174 372	164 803	-9 568	-5,5
Německo	144 953	143 876	-1 077	-0,7
Kolumbie	145 534	139 336	-6 198	-4,3
Bulharsko	134 427	133 114	-1 313	-1,0
Portugalsko	103 843	103 422	-421	-0,4
Francie	98 736	100 230	1 494	1,5
Bolívie	101 347	94 081	-7 266	-7,2
Ukrajina	84 127	87 279	3 152	3,7
Argentina	73 181	72 356	-825	-1,1
Polsko	67 986	67 785	-200	-0,3

Tab. 4: Vývoj počtu migrantů dle národnosti ve Španělsku (Zdroj: INE, vlastní zpracování)

Národnostní složení imigrantů ve Španělsku je velmi pestré a pochází z různých koutů světa. Z tabulky číslo 4, je zřetelný pokles skoro u všech skupin migrantů. Největší zastoupení na španělském území mají Rumuni, Maročané a migranti z Velké Británie. Celkem v první polovině roku 2015 zahraniční obyvatelstvo kleslo na trhu práce o 27 543 osob, což je 0,6 procent z jejich celkového počtu. Podle státní příslušnosti zahrnují nárůst v absolutním vyjádření italské populace (-4 636), Ukrajiny (3 152) a čínskému lidu (-1 905). Větší pokles byl zaznamenán u ekvádorské populace (-9 568 osob),

Maroko (-8 573) a Bolívii (-7 266). Největší pokles byl mezi státními příslušníky Bolívie (-7,2 procent), Ekvádoru (-5,5 procent) a Kolumbie (-4,3 procent). Tyto poslední tři zmíněné skupiny obyvatel přišly do země před krizí a využily tak uplatnění na pracovním trhu v sektorech stavebnictví a osobních služeb, které byly specifické tím, že hledali nekvalifikované pracovníky, v průběhu krize však většina z nich o práci přišla.

Obr. 6: Cizinci podle státního občanství ve Španělsku v roce 2014 v % (Zdroj: CZSO, vlastní zpracování)

Z obrázku je tedy viditelné, že ve Španělsku tvoří největší skupinu cizinců Rumuni, státní příslušníci západní Evropy a ne afrického kontinentu, jak by si každý myslel. Otázkou zůstává, proč si vybírají jako cílovou zemi právě Španělsko, které nepatří mezi státy s nejuvýše rozvinutou, ekonomickou situací v rámci EU? Vysoký počet migrantů z Rumunska láká především podobnost románských jazyků, a proto odpadá strach z jazykové bariéry. Druhou nejpočetnější skupinou jsou cizinci z Maroka. Podobný, či stejný jazyk je velice lákavý pro migrující obyvatele, a proto je Španělsko jako cílová

země vybrána i z řad chudších latinskoamerických zemí, především Ekvádoru, kde jazyková bariéra mizí úplně. (Palát, 2014)

2.4 Migrační politika ve Španělsku

Pod pojmem migrační politiky označujeme politiky, které se zabývají přímou či nepřímou regulací a řízením pohybu osob přes mezinárodní hranice – v případě Evropské unie přes její vnější hranice a jejich pobytu na území daného státu, jejichž nejsou příslušníky. Migrační politika se týká jak regulace, tak i usměrňování. Patří sem například vydávání víz a pasů, ostraha a regulace překračování hranic či podmínky udělování ochrany cizincům prostřednictvím azylu (Baršová, Barša, 2005).

2.4.1 Vývoj migrační politiky

Migrace a její velký příliv migrantů ve Španělsku má vliv na vytváření migrační politiky. Vývoj španělské migrační politiky můžeme popsat jako pomalu zlepšující se proces, kdy se Španělsko stalo zemí imigrační. Až do posledních let bylo Španělsko a další jižní země Evropy spíše zemí emigrující. Vzhledem k tomu, že se do roku 1980 potýkalo pouze s emigrací v průběhu hospodářské krize a vysoké nezaměstnanosti ve středomořských zemích Evropy jako je Španělsko, Portugalsko a Itálie, bylo v počátečním stádiu vývoje migrační politiky zcela nepřipravené na příchod přistěhovalců.

Prvním velkým krokem v utváření migrační politiky byl vstup v roce 1986 Španělska do Evropského společenství. S rozvojem migrace vyvstala potřeba sjednotit právní předpisy, vyhlášky a dohody o přistěhovalectví.

V souvislosti s tím byl v červenci roku 1985 schválen první imigrační zákon, veřejně známý jako Ley De Orgánica Extranjería – Zákon o právech a svobodách cizinců ve Španělsku (LOE). Byl to první pokus zavedení kontrolního opatření imigrace. Výsledkem tohoto zákona byla restriktivní politika, která regulovala vstup a vyhoštění cizinců ze země a nebyla až tolik zaměřena na práva cizinců, jak nám napovídá jeho název. Pokud jde o regulaci vstupu a pobytu, LOE zavedl po roce 1986 požadavky vstupního víza, jak k pracovnímu povolení, tak i k pobytu. Tento zákon ovšem představuje slabý základ do španělské společnosti. Až do roku 1996 nebyl schválen žádný zákon, který by obsahoval právo na práci, povolení k trvalému pobytu nebo právo na vzdělání. Díky tomu vznikaly nesrovnalosti a nejistoty.

Proto španělská vláda přišla s druhým migračním zákonem, který byl schválen v roce 2000 – Ley Organica sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social neboli Ústavní zákon o právech a svobodách cizinců ve Španělsku a jejich sociální integraci. Nový zákon o imigraci představil několik důležitých inovací. Rozšíření práv a svobod legálních i nelegálních zahraničních obyvatel, umožnění sloučení rodin, modifikaci přestupků a sankcí, možnost trvalého pobytu. Stát tak poskytoval přistěhovalcům stejné právní podmínky jako domácím obyvatelstvu (Aja, 2006).

Španělsko lákalo cizince hned z několika důvodů. Imigranti přihlášení k trvalému pobytu mohli čerpat z výhod jako je zdravotnictví, vzdělávání, příspěvky na bydlení a právní pomoc. K těmto výhodám jim stačil pouze platný pas nebo nájemní smlouva. Avšak tohoto zákona zneužívali ilegální imigranti, protože ilegální práce nebo pobyt v zemi nebyl dostačující důvod k vyhoštění ze země. Tento nový zákon byl velmi kritizován, a proto byla ve stejném roce uskutečněna náprava, která se věnovala zvýšení kontroly na hranicích a následné snaze o zamezení nelegální migrace. Reforma zákona měla pro nelegální migranty hned několik ztěžujících bodů například zvýšení sankce pro ně a i pro jejich zaměstnavatele a podniky, které tyto migranty zaměstnávali.

Hrozilo i zavření podniku. Hlavním důvodem této novely bylo, aby bylo možné vyhostit ze země imigranty s nelegálním zaměstnáním či pobytem (Alfonso, 2007).

Od začátku nového tisíciletí se boj s nelegální migrací stal nezvladatelný, proto přišla španělská vláda v srpnu roku 2001 s novým zákonem, který stanoví, že všem cizincům, kteří pracovali na španělském území před nabytím platnosti tohoto zákona a mohou to nějakým způsobem prokázat, udělí jim vláda povolení k trvalému pobytu. V roce 2003, byla vláda nucena situací v zemi zpřísnit prostředky pro kontrolu migrace a španělské orgány zamítly žádosti k trvalému pobytu od osob, které žily v zemi nelegálně. V nadcházejícím roce, tedy v roce 2004 byla přijata novela zákona z roku 2000, umožňující povolit výjimečně trvalý pobyt nelegálním migrantům. Španělské království a jeho migrační politiku tedy reguluje již výše uvedený zákon z roku 2000, který po svém ustanovení zasáhl několik drobných reforem. Tou nejzásadnější změnou byla Královská vyhláška zákona - „*Real Decreto ley*“ v roce 2011, která rozlišuje:

- Pracovní ukotvení (*arraigo laboral*) – od cizince je vyžadováno doložení záznamu o minimálně dvouletém pobytu na území Španělska a doložení minimálně půlročního pracovního poměru
- Rodinné zakotvení (*arraigo familiar*) – vztahující se na rodiče dětí se španělskou státní příslušností, v případě, že rodič sdílí domácnost s neploletým a stará se o něj
- Sociální zakotvení (*arraigo social*) - určující podmínku tříletého pobytu v zemi, nabídku práce minimálně na jeden rok, rodinné vazby s jiným legálním migrantem a čistý trestní rejstřík (Real Decreto, 557/2011)

Dalšími důvody pro regularizaci pobytu jsou humanitární důvody. Úprava zákona byla zaměřena na nejcitlivější skupinu imigrantů a to skupinu žen, které jsou často oběťmi pracovního vykořisťování, oběťmi násilí a obchodování s lidmi.

V současnosti se vláda snaží svoji migrační politiku dalšími způsoby zpřísnit a znepříjemnit tak vstup migrantů do země. Nejenže ztěžuje imigrantům přístup v podobě pasových kontrol, kontrolování víz při vstupu do země i náhodným kontrolám obyvatelstva, ale snaží se i o snížení čerpání sociálních výhod a blokování přístupu k ekonomickým zdrojům na pracovním či kapitálovém trhu. Španělská opatření proti migrantům jsou specifické. Vzhledem k členství v EU musí Španělsko splňovat harmonizaci s evropskou migrační politikou, která je především zaměřená na posilování hraničních kontrol a návraty do mateřské země. Proto Španělsko buduje partnerství se severní Afrikou, pomocí vízové povinnosti. Tento „boj“ s velkým přílivem migrantů, včetně ilegálních imigrantů je pomalý a náročný proces.

2.5 Dopady migrace na španělskou ekonomiku a regionální rozvoj

Imigranti tvoří důležitou součást pracovní síly na španělském území. Se začínajícím milénium se situace imigrantů podstatně změnila. Migranty Španělsko lákalo hned z mnoha důvodů, ať už ve velké nabídce pracovních míst, klimatickému ovzduší, poskytování sociálních dávek, dobré stínové politice či kvalitnímu zdravotnictví. Pohled na ně se ale v důsledku celosvětové ekonomické krize změnil, kdy byly poprvé slyšet negativní hlasy od domácího obyvatelstva.

Před celosvětovou ekonomickou krizí v roce 2000 španělská ekonomika výjimečně prosperovala a nabízela tak velkou poptávku po nekvalifikovaných pracovních silách. Růst španělské ekonomiky, který v té době představovalo hlavně stavebnictví, čerpal z mobility pracovních sil z řad imigrantů, protože právě většina volných pracovních míst byla nabízena ze sektoru stavebnictví, zemědělství a restauračních zařízení. V těchto odvětvích domácí obyvatelstvo nechtělo pracovat a imigranti tak z velké části zaplňovaly mezeru na trhu, což bylo pro rozvíjející se trh práce velmi významné, jakožto pozitivní dopad. Tato situace byla pozitivní i pro regionální rozvoj z důvodu

využívání mobility pracovníku, kteří za prací dojížděli. Všechna tato pracovní místa byly ze sekundárního trhu práce, která nejsou náročné na kvalifikaci, avšak náročná svými podmínkami s nižší mzdovou úrovní a nižší prestiží.

Pozitivní je i rozvoj populace, která se díky migrantům od roku 2000 až do roku 2008 zvedla ze 41 milionů na necelých 46 milionů. Tyto migrační toky, ovlivnily omlazení celkové španělské populace, protože většina cizinců přicházela právě za prací.

Další pozitivní dopad je i zvyšující se vzdělanost španělského obyvatelstva. Z důvodu obav o nekvalifikované práce zvyšují zájem o studium, vzdělávání a zvyšování kvalifikace, čímž se jim zlepšuje možnost uplatnění na trhu práce

Naopak s velkou poptávkou pracovních sil Španělsko láká i z řad ilegálních migrantů, kteří tvoří stínovou ekonomiku, která se svou rozmanitostí dostává na jedny z prvních příček EU. Tato ekonomika tvoří takzvaný „pull faktor“ právě pro cizince. Vzhledem k tomu, že stínovou ekonomiku podporují i španělští zaměstnavatelé, kterým je zaměstnávání ilegálních pracujících výhodou, protože nemusí podstupovat náročný proces vyřizování legality, kvůli často nabízeným pouze sezónním pracím, dochází k negativnímu dopadu migrace. Velké množství imigrantů, kteří neplatí daně a jsou zaměstnáváni nelegálně, skončí postupem času na sociální podpoře, čímž trpí sociální politika státu. Proto je pochopitelné, že se proti těmto pracovníkům snažila španělská vláda obstarat hned několik restriktivních opatření.

Dalším negativním důvodem s velkým přílivem migrantů je veliká poptávka po vzdělávání a zdravotnictví, pokud není tato poptávka zvyšována i s nabídkou, dostáváme se do situace zhoršení kvality služeb a tím pádem i na zhoršení kvality života.

V důsledku hospodářské krize se situace zásadně změnila a boom takzvaného propouštění postihl právě imigranty, kteří byli zaměstnáváni v sektorech sekundárního trhu práce, jako je zemědělství, stavebnictví a výroba, pracovníci v personálních službách, ochranných službách a restauračních zařízeních. S ubývajícím počtem

pracovních míst a nárůstem míry nezaměstnanosti museli rezidenti země snížit náročnost ve vybírání svého povolání a v důsledku s tím se pro ně imigranti stávají konkurencí na trhu práce. Společně s tím, se na ně radikálně změnil i pohled španělské populace, kterou krize postihla také, ale ne v takové míře.

3 NÁVRHOVÁ ČÁST

Z analytické části této práce je zřejmé, že migrace má na Španělské království a jeho ekonomiku velký dopad. Dokonce považují ekonomickou situaci ve Španělsku za kritickou. V této části práce navážu na fakta, jež vyplynula z části předchozí, a navrhuji některá opatření, díky nimž by bylo možno negativní dopad této migrační krize na ekonomiku Španělska do budoucna eliminovat.

Atraktivnost Španělska je z velké části založena na velikosti šedé ekonomiky, která cizince láká. Největší boj s migrací představuje pro Španělsko právě regularizace ilegálních migrantů, která se začala řešit hlavně po roce 2008, kdy udeřila ekonomická krize, a následovalo hromadné propouštění migrantů z pracovních poměrů. Vláda proto začala situaci řešit důsledněji zavedením restriktivních opatření. Zavedla nová pravidla, díky nimž je zaměstnavatelům zakázáno ilegální uprchlíky zaměstnávat. V důsledku porušení tohoto zákazu hrozí sankce jak zaměstnavatelům, tak i samotným zaměstnancům, kteří pracují bez povolení. Ovšem tento přístup vlády Španělska situaci dle mého názoru nejen neřeší, ale navíc ještě zhoršuje. Nezaměstnaní migranti budou i nadále přítěží Španělské ekonomiky.

Z velké převahy nezaměstnanost postihla právě migranty, kteří se v důsledku ztráty zaměstnání dostali do nelegálního postavení ve Španělsku. Španělská vláda poskytovala těmto nezaměstnaným podporu v nezaměstnanosti, v případě pokud splňovaly dvě podmínky a to, být zaměstnaní po dobu jednoho roku a druhou podmínkou představovalo vzdání se tak nároku na příjezd po dobu tří let. To platilo pouze u osob legálně pracujících. Tato opatření však nepřinesla mnoho úspěchů, protože řady imigrantů raději přežívali na španělském území, než aby se vrátili do jejich země původu. Španělsko zůstalo pasivní. Jsem toho názoru, že spíše než podporovat osoby v nezaměstnanosti poskytováním dávek sociálního zabezpečení, a tedy podporovat jejich

pasivitu, je ekonomicky přínosnější stavět na aktivní politice zaměstnanosti. Vhodnými nástroji jsou v tomto smyslu např. rekvalifikace, umožnění veřejně prospěšných prací nebo investiční pobídky. Rekvalifikací mohou uchazeči o zaměstnání získat kvalifikaci novou nebo si tu dosavadní zvýšit či rozšířit. Realizace rekvalifikačních kurzů pro obory ekonomicky zásadní pro Španělsko, jako je např. stavebnictví, by bylo pro ekonomiku Španělska jistě z dlouhodobější perspektivy přínosem. Veřejně prospěšné práce jsou dalším nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti. Veřejně prospěšné práce považují za ekonomicky výhodné řešení nezaměstnanosti, jelikož finančně zabezpečují uchazeče o zaměstnání obdobně jako dávky sociálního zabezpečí ovšem navíc přispívá veřejně prospěšnému účelu spočívajícího v úklidu a údržbě veřejného prostranství ve prospěch obcí i státu. Nástrojem aktivní politiky zaměstnanosti, jehož cílem je vytvoření nových pracovních míst, jsou investiční pobídky. Díky investičním pobídkám jsou zaměstnavatelé hmotně podporováni státem k tomu, aby vytvářel nová pracovní místa, případně umožňoval rekvalifikaci či školení nových zaměstnanců. Jak se ukázalo i ve Španělsku, poskytování podpory v nezaměstnanosti samo o sobě není efektivním nástrojem k řešení vysoké nezaměstnanosti. Nezaměstnané osoby, v případě Španělska jde především o migranty, nejsou dostatečně motivovány k hledání zaměstnání a pro stát představují pouze ekonomickou. Přehodnocení politiky zaměstnanosti na převážně aktivní, tak jak navrhuji výše, přinese dle mého názoru pro Španělsko stimul k hospodářskému růstu.

Z provedené analýzy vývoje migrantů na Španělském území a mírou jejich nezaměstnanosti, jsou v práci na základě statistických údajů zjištěné údaje, že příliv imigrantů a vysoká nezaměstnanost jdou spolu ruku v ruce. Především je za to odpovědná ekonomická krize, která postihla celé španělské hospodářství. Přestože Španělsko je sice stále v krizi, jeho ekonomika se pomalu stabilizuje. Stav nezaměstnanosti se pomalu snižuje, současné době rovná necelým 21 % a mají na něm podíl především imigranti. Míra nezaměstnanosti začala pomalu klesat. V zemi je stále 5 miliónů nezaměstnaných, ovšem vzniklo nejvíce pracovních míst za

posledních 10 let. Navzdory poklesu nezaměstnanosti je míra druhá největší v Evropské unii hned za Řeckem.

Za postupně se snižující se úroveň nezaměstnanosti vděčí Španělsko zejména dotacím z Evropské unie. Stejně tak jako se v posledních letech ocitlo ve vážné ekonomické krizi Řecko, čelí jí nyní Španělsko. Situace v Řecku byla stabilizována právě díky aktivnímu přístupu Evropské unie, která mu poskytla finanční zajištění. Finanční prostředky Evropské unie jsou soustřeďovány do fondů. Jejich cílem je postupné vyrovnávání hospodářských rozdílů mezi členskými státy Evropské unie a řešení mimořádných hospodářských situací, jako je právě ekonomická krize. Lze přepokládat, že pokud Španělsko nezůstane do budoucna pasivní a využije možností, jež Evropská unie nabízí k řešení právě těchto situací, bude se postupně ekonomická situace ve Španělsku stabilizovat a vracet do normálu. Finance poskytnuté z fondů Evropské unie bych doporučovala využít zejména k realizaci výše zmíněné aktivní politiky zaměstnanosti.

ZÁVĚR

Španělsko bylo až do 90. let 20. století zemí emigrační. To se ale s postupem času změnilo a v roce 1985 se Španělsko poprvé začalo potýkat s velkým přílivem imigrace. S tím byla potřeba snahy o sjednocení migrační politiky a ze Španělska se tak stává země imigrační. Jednou z nejčastějších příčin velkého přívalu imigrantů jsou právě důvody ekonomické, které motivují migranta k lepšímu životnímu standardu a zlepšení životní úrovně. V době před počátkem hospodářské krize bylo Španělsko velice atraktivní pro nově příchozí cizince z důvodů velkého počtu nabízených pracovních míst a s tím spojené stínové ekonomiky, která tato místa a životní standard nabízela. To úzce souviselo s ekonomickým boomem, který se týkal především zemědělství a stavebnictví, kde nebyla potřeba vysoce kvalifikovaná pracovní síla.

Do roku 2008 španělská vláda nevěnovala stínové ekonomice velkou pozornost, protože právě imigranti a jejich levná pracovní síla podporovala celkové hospodářství. Ovšem v důsledku celosvětové krize se tento postoj vlády radikálně změnil a zpřísnil podmínky těmto pracovníkům v podobě restriktivních opatření, které měli dostat migraci a s ním i ilegální migraci pod kontrolu. Španělská vláda v posledních letech změnila kurz migrační politiky a snaží se tak o řešení otázky přistěhovalectví.

Nejdůležitější analýzou byla situace na trhu práce, v letech 2007 a 2008, kdy celosvětová ekonomická krize postihla právě ony cizince. V roce 2007 byl počet nezaměstnaných imigrantů 407 000, který se v následujícím roce zdvojnásobil. Důvod tohoto markantního rozdílu je právě i zaměřená tabulka číslo, která poukazuje, že nejvíce zasažené sektory byly stavebnictví, zemědělství a výroba, kde byla levná pracující síla migrantů uplatňována nejvíce. Co se týče ztráty zaměstnání dle národnosti, nejvíce zasaženou skupinou byly Ekvádorci, Maročané a Rumuni, u kterých se míra nezaměstnanosti oproti roku 2007 zdvojnásobila.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

AJA, E. (2006) “La evolución de la normativa sobre inmigración en España”, In E. Aja and J.Arango (eds.) Veinte años de inmigración en España, perspectivas jurídica y sociológica [1985-2004] (17-44). Barcelona: Fundació CIDOB

ALONSO Matilde, Elies FURIO BLASCO, *Espana: De la emigración a la inmigración*. 2007, [online] [cit. 2016-05-20]. Dostupný z: <https://halshs.archives-ouvertes.fr/halshs-00130293/document>

Albert Kraler, Sébastien Chauvin , Blanca Garcés-Mascareñas. Práci za legalitou pobytu: Zaměstnání a regularizace migrantů v Evropě. *Migrace online*. [online]. 1.8. 2013 [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/praci-za-legalitou-pobytu-zamestnani-a-regularizace-migrantu-v-evrope>

ARANGO, Joaquín a Claudia FINOTELLI. Spain. In: BALDWIN-EDWARDS, Martin a Albert KRALER, eds. *REGINE. Regularisations in Europe. Study on practices in the area of regularisation of illegally staying thirdcountry nationals in the Member States of the EU: Appendix A. Country studies*[online]. Vienna: ICMPD, January 2009, s. 83-93 [cit. 2016-05-11]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/dgs/home-affairs/e-library/documents/policies/immigration/pdf/general/regine_appendix_a_january_2009_en.pdf.

ARANGO, Joaquín a Claudia FINOTELLI. Regularisation of unauthorised immigrants in Italy and Spain: determinants and effects. *Documents d'anàlisi geogràfica* [online]. 2011, Vol. 57, N° 3, s. 495-515 [cit. 2016-05-11]. Dostupné z: http://ddd.uab.cat/pub/dag/02121573v57n3/dag_a2011v57n3p495.pdf.

BADE, Klaus J. *Evropa v pohybu: evropské migrace dvou staletí*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2005. Utváření Evropy. ISBN 80-7106-559-5.

BARŠOVÁ, Andrea a Pavel BARŠA. *Přistěhovalectví a liberální stát: imigrační a integrační politiky v USA, západní Evropě a Česku*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2005. ISBN 80-210-3875-6.

BAŠTECKÁ, Bohumila. *Psychosociální krizová spolupráce*. Praha: Grada, 2013. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-4195-6.

BLANCO, Ma. Cristina a Hania. ZLOTNIK. *Migraciones: nuevas moviidades en un mundo en movimiento*. Bilbao, Spain: IKUSPEGI, Observatorio Vasco de la Inmigración, 2006. ISBN 9788476587904.

BLAŽEK, Jiří a David UHLÍŘ. *Teorie regionálního rozvoje: nástin, kritika, klasifikace*. Praha: Karolinum, 2002. ISBN 80-246-0384-5.

BORJAS, George J. *Friends or strangers: the impact of immigrants on the U.S. economy*. New York: Basic Books, c1990. ISBN 0465025676.

BORREGO César Alonso, Nuno Garoupa, Pablo Vázquez. DOES IMMIGRATION CAUSE CRIME?. . [online]. 2011 [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://e-archivo.uc3m.es/bitstream/handle/10016/10715/we1108.pdf;jsessionid=E220C46F019BD251B2AC6E2379F7CB4E?sequence=1>

BRETTELL, Caroline. a James Frank HOLLIFIELD. *Migration theory: talking across disciplines*. 2nd ed. New York: Routledge, c2008. ISBN 0415961343.

BUREŠ, Jaroslav. *Main characteristic and development trends of migration in the Arab world*. Prague: Institute of International Relations, 2008. ISBN 978-80-86506-71-5.

CACHÓN, L. 1999. *Prevenir el racismo en el trabajo en España*. Madrid: Instituto de Migraciones y Servicios Sociales. Ministry of Labor and Social Affairs.

CACHÓN, L. (2000): "La formación de la "España inmigrante": mercado y ciudadanía", *Revista Española de Investigaciones Sociológicas*, 97: 95-126.

CIHELKOVÁ, Eva. *Světová ekonomika - základní rysy a tendence vývoje*. Praha: Vysoká škola ekonomická, 2000. ISBN 80-245-0011-6.

COLECTIVO IOÉ. Dimensiones de la inmigración en España. Impactos y desafíos . . [online]. [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://www.colectivoioe.org/uploads/aba56be3f5fa1a1d2abef464a521a82b69ee4f85.pdf>

DEMUTH, Andreas. Some Conceptual Thoughts on Migration Research. In: Agozino, B.(ed.), *Theoretical and Methodological Issue in Migration Research*. Aldershot: Ashgate, 2000.

DRBOHLAV, Dušan. *Nelegální ekonomické aktivity migrantů: Česko v evropském kontextu*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2008. ISBN 80-246-1552-5.

Elcano [online]. 2008, [cit. 2016-05-07]. Dostupné z: http://www.realinstitutoelcano.org/wps/portal/rielcano/contenido?WCM_GLOBAL_CONTENT=/elcano/elcano_es/programas/migraciones+internacionales/publicaciones/ari39-2008.

FONDEVILLE Nicole, Terry WARD. Scarring effects of the crisis. *Europa.eu*. [online]. [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/social/keyDocuments.jsp?policyArea=&type=0&country=0&year=0&advSearchKey=ssonotes&mode=advancedSubmit&langId=cs>

HENIG, David. Migrace. *AntropoWeb*. [online]. [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://www.antropoweb.cz/cs/migrace>.

HOSNEDLOVÁ, Renáta – LUCENA PIQUERO, Delio. *Regularizace nelegální migrace ve Španělsku : vývoj, dopad a ohlas ze strany Evropské unie* [online]. In *Migrace: o migraci ve střední a východní Evropě*. Praha : Multikulturní centrum, 2007 [cit. 2016-05-11]. Dostupný z : <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2064680>.

HUDEČKOVÁ, Helena, Michal LOŠŤÁK a Adéla ŠEVČÍKOVÁ. *Regionalistika, regionální rozvoj a rozvoj venkova*. V Praze: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta, 2006. ISBN 80-213-1413-3.

Immigrant workers forced into Spanish black market. *Telegraph*. [online]. [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/spain/4697859/Immigrant-workers-forced-into-Spanish-black-market.html>

INE. La migración mundial en cifras. *Instituto Nacional de estadística*. [online]. 2014 [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: http://www.ine.es/en/prensa/np917_en.pdf

INE. Migration statistics. *Instituto Nacional de estadística*. [online]. [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://www.ine.es/jaxi/menu.do?type=pcaxis&path=/t20/p277&file=inebase&L=1>

Jefatura del estado. *Boletín de oficial del estado*. [online]. 2012 [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: <https://www.boe.es/boe/dias/2012/04/24/pdfs/BOE-A-2012-5403.pdf>

JENNISSSEN, Roel. Causality Chains in the International Migration Systems Approach. [online]. 1.8. 2007 [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://link.springer.com/article/10.1007/s11113-007-9039-4>

KADLECOVÁ, Markéta. Cizinci: zrcadlo španělského hospodářství. [online]. 22.9.2009 [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: http://migraceonline.cz/cz/e-knihovna/cizinci-zrcadlo-spanelskeho-hospodarstvi#_ftnref1

KALIBOVÁ, Květa, Zdeněk PAVLÍK a Alena VODÁKOVÁ (eds.). *Demografie (nejen) pro demografy*. 3., přeprac. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Sociologické pojmosloví. ISBN 978-80-7419-012-4.

KOSTOVA KARABOYTCHEVA, Miroslava. *Una evaluación del último proceso de regularización de trabajadores extranjeros en España (febrero-mayo de 2005)*. [online]. Real Instituto Elcano, [cit. 2013-05-11]. Dostupné z: http://www.realinstitutoelcano.org/documentos/252/252_Kostova_Regularizacion_Extranjeros_Espana.pdf.

LEVINSON, Amanda. *The Regularisation of Unauthorized Migrants: Literature Survey and Country Case Studies* [online]. Centre on Migration, Policy and Society, 2005 [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: <http://www.compas.ox.ac.uk/fileadmin/files/Publications/Reports/Regularisation%20Report.pdf>.

Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social. [cit. 2016-05-17]. Dostupný z WWW: http://noticias.juridicas.com/base_datos/Admin/lo4-2000.html

Ley orgánica 8/2000, de 22 de diciembre, de reforma de la Ley Orgánica 4/2000, de 11 de enero, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social. In: *Boletín oficial del estado núm. 307*. [online]. 2000, 8/2000 [cit. 2016-05-16]. Dostupné z: <http://www.boe.es/boe/dias/2000/12/23/pdfs/A45508-45522.pdf>. Čl. 53.

Massey Douglas S., Arango Joaquin, Hugo Graeme, Kouaouci Ali, Pellegrino Adela J., Taylor Edward. 1993. „Theories of International Migration: A Review and Appraisal“. *Population and Development Review* 19/3, 431-466, Population Council.

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2003. ISBN 80-7178-549-0.

MAZKIARAN, Mikel. Mimořádné regularizace migrantů ve Španělsku. In: *Migraceonline.cz* [online]. 2010 [cit. 2016-05-11]. Dostupné z: <http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/mimoradne-regularizace-migrantu-ve-spanelsku>.

Migrace. *Demografie*. [online]. [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: http://demografie.info/?cz_migrace

Migrace [online]. [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: http://aa.ecn.cz/img_upload/224c0704b7b7746e8a07df9a8b20c098/IBruff_MartinRuhsinterviewCZE.pdf

MINISTERIO DE EMPLEO Y SEGURIDAD SOCIAL *Actualidad: Normalización de trabajadores extranjeros*. [online]. Gobierno de España: Ministerio de empleo y seguridad social, 2005, [cit. 2016-04-21]. Dostupné z: http://extranjeros.empleo.gob.es/es/actualidad/Normalizacion_trabajadores_extranjeros.html).

Ministerstvo vnitra České republiky [online]. Praha : 2004 [cit. 2016-05-18]. Zpráva o situaci v oblasti migrace na území České republiky za rok 2003. Dostupné z: http://aplikace.mvcr.cz/archiv2008/dokument/migrace/zprava_03.pdf.

Nezaměstnanost mladých v EU. [online]. [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: <http://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/0-0-04>

OECD. Economic Survey – Spain 2005. . [online]. 2005 [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/spain/economicsurvey-spain2005.htm>

OECD. La migración mundial en cifras. . [online]. 2013 [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <https://www.oecd.org/els/mig/SPANISH.pdf>

OECD. Total unemployment rate. . [online]. 2015 [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=tsd.ec450&plugin=1>

ORTEGA PÉREZ, Nieves. Spain: Forging an Immigration Policy. *Migration policy institute*. [online]. 1.2.2003 [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: <http://www.migrationpolicy.org/article/spain-forging-immigration-policy>

ORTERO OCHATÍA, Josefa, Emigrantes-Inmigrantes, Movimientos migratorios en la Espana del siglo, [online]. [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://sauce.pntic.mec.es/jotero/>

PALÁT, Milan. *Ekonomické aspekty mezinárodní migrace: teorie a praxe v Evropské unii*. Ostrava: Key Publishing, 2013. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-161-0.

PALÁT, Milan. *Determinanty vzniku migrace a statistiky cizinců v Evropské unii*. Ostrava: Key Publishing, 2014. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-228-0.

PALÁT, Milan. *Mezinárodní migrace a ekonomika v Evropské unii: vývoj, determinanty, politiky a trendy*. Ostrava: Key Publishing, 2015. Monografie (Key Publishing). ISBN 978-80-7418-230-3.

Papademetriou, D.G. *Managing Rapid and Deep Change in the Newest Age of Migration in The Politics of Migration: Managing Opportunity, Conflict and Change*. Malden: Blackwell Publishing, 2003

Parlamentní listy. [online]. [cit. 2016-05-15]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/politika/politici-volicum/Grulich-ODS-Neni-na-miste-otazka-kolik-prijmout-migrantu-Tohle-je-falesna-solidarita-385290>

PARNWELL, M. 1993. *Population Movements and the Third World*. London: Routledge. S: 11.

Público.es. „España, a la cabeza de la Unión Europea en actividad irregular Entre 12 y 15 millones de trabajadores se dedican a empleos en la economía sumergida.“ [online].

2009. [cit. 2016-05-15]. Dostupné z:
<http://www.publico.es/dinero/257752/espana/cabeza/union/europea/actividad/irregular>

Real Decreto 557/2011, de 20 de abril, por el que se aprueba el Reglamento de la Ley Orgánica 4/2000, sobre derechos y libertades de los extranjeros en España y su integración social, tras su reforma por Ley Orgánica 2/2009. In: *Boletín Oficial del Estado*. España, [online] 2011. [cit. 2016-05-15]. Dostupné z:
<http://legislacion.derecho.com/real-decreto-557-2011-por-el-que-se-aprueba-el-reglamento-de-la-ley-organica-4-2000-sobre-derechos-y-libertades-de-los-extranjeros-en-espana-y-su-integracion-social-tras-su-reforma-por-ley-organica-2-2009>

RECINOVÁ, Kristýna. Nezaměstnanost imigrantů ve Španělsku. *Migrace online*. [online]. 18.10.2010 [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: http://www.migraceonline.cz/cz/e-knihovna/nezamestnanost-imigrantu-ve-spanelsku-v-dobe-ekonomicke-krize#_ftnref8

RENFIGO CALVARÓN Álvaro, OPORTO del OLMO Antonio, Historie presente y prospectiva de las migraciones en España, Información Comercial

Española, ICE: Revista de economía, 2005, ISSN 0019-977X

Spain's perspective on migration and development. *OECD*. [online]. [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://www.oecd.org/dev/38598067.pdf>

Španělská ekonomika rostla nejvíc za osm let. *Hospodářské noviny*. [online]. 30.7.2015 [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://byznys.ihned.cz/c1-64396620-spanelska-ekonomika-rostla-nejvic-za-osm-let-vlada-pro-letosni-rok-ocekava-nejrychlejsi-rust-v-eurozone>

Španělsko se prý vrátí na úroveň před krizí. . [online]. 24.06.2015 [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://www.fxstreet.cz/spanelsko-se-pry-vrati-na-uroven-pred-krizi.html>

Španělsko otáčí kurz: Nezaměstnanost je nejnižší za tři roky. *Česká televize 24*. [online]. 23.7. 2015 [cit. 2016-05-20]. Dostupné z:

<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/1559638-spanelsko-otaci-kurz-nezamestnanost-je-nejnizsi-za-tri-rok>

UHEREK Z., et al. Migrace do České republiky, sociální integrace a lokální společnosti v zemích původu. Praha: Etnologický ústav, 2004. ISBN 80-85019-69-0.

URRIZA, Carlos Martín. *El impacto de la inmigración en el mercado de trabajo español*. Real Instituto

VOJTKOVÁ, Michaela. Teorie mezinárodní migrace. . [online]. [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: <http://www.socioweb.cz/index.php@disp=temata&shw=253&lst=120.html>

Vandenbrade, T. et al.(2006): *Mobility in Europe*, Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities

WALLERSTEIN, Immanuel. World System versus World-Systems: A Critique. Critique of Anthropology, [online]. 1991. [cit. 2016-05-20]. Dostupné z: http://www.colorado.edu/geography/class_homepages/geog_4712_sum11/geog4712_sum/materials_files/Wallerstein%201991%20world%20system%20vs%20world-systems.pdf

WOKOUN, René. *Regionální rozvoj: (východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování)*. Praha: Linde, 2008. ISBN 978-80-7201-699-0.

ZIMMERMANN, Klaus F. *Arbeitskräftebedarf bei hoher Arbeitslosigkeit: ein ökonomisches Zuwanderungskonzept für Deutschland*. Berlin: Springer, c2002. ISBN 3540421580.

SEZNAM OBRÁZKŮ A SEZNAM TABULEK

Obr. 1: Vývoj míry nezaměstnanosti ve Španělsku v % (Zdroj: INE, vlastní zpracování).....	24
Obr. 2: Míra nezaměstnanosti ve Španělsku od 15 do 24 let v % (Zdroj: Eurostat, vlastní zpracování).....	25
Obr. 3: Nárůst nezaměstnaných imigrantů dle národnosti (Zdroj: INE, vlastní zpracování).....	27
Obr. 4: Emigrace a reemigrace španělských emigrantů v letech 1960-1976 (Zdroj:).....	37
Obrázek 5: Vývoj migrace ve Španělsku v letech 2000 - 2014 (Zdroj: INE, vlastní zpracování).....	39
Obr. 6: Cizinci podle státního občanství ve Španělsku v roce 2014 v % (Zdroj: CZSO, vlastní zpracování).....	41
Tab. 1: Vývojové etapy ekonomických teorií (Blažek, J., Uhlíř, D., 2002).....	19
Tab. 2: Vývoj zaměstnanosti a nezaměstnanosti imigrantů ve sledovaném období (Zdroj: INE, vlastní zpracování).....	28
Tab. 3: Vývoj dle typu zaměstnání (Zdroj: INE, vlastní zpracování).....	29
Tab. 4: Vývoj počtu migrantů dle národnosti ve Španělsku (Zdroj: INE, vlastní zpracování)...	40